

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 60 Din, za
inozemstvo 100 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 stoip. peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D. večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajev št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Narodni poslanec Vlad. Pušenjak.

Državni proračun

Državni proračun za l. 1928-29 se je pravočasno predložil narodni skupščini, pravočasno pretresel v finančnem odboru ter prišel v narodni skupščini dne 1. februarja v razpravo; narodna skupščina bo že dne 26. marca, torej predno je poteklo proračunsko leto, odobrila proračun. Poudariti moramo, da se je prvič ob enem s proračunom predložil računski zaključek za proračunsko leto 1924-25, v izvršitev proračuna in v pritok državnih dohodkov.

Kak je državni proračun? Ali smo ž njim popolnoma zadovoljni, ali se v proračunu uvažujejo vse najvažnejše državne potrebe, vse potrebe Slovenije? Ali prinaša državni proračun omiljenje pretiranih davčnih bremen? Na vsa ta vprašanja moramo odkrito odgovoriti, da nas proračun popolnoma ne zadovolja, da pa je mnogo boljše kakor prejšnji proračuni in da prinaša olajšanje pretiranih davčnih bremen. Odkrito pa moramo tudi poudariti, da se ne more vse, kar se je v osmih letih zagrešilo, popraviti v enem letu, kakor tudi, da je naša sedanja finančna situacija mnogo manj povoljna ko v prejšnjih letih. Navedem samo dva razloga težkega finančnega položaja: pasivna trgovska bilanca po večletni aktivni trgovski bilanci, suša in slaba letina v lanskem poletju, ki je povzročila celo lakoto v nekaterih pokrajinah. Da bi kolikor se da radi omejenih finančnih sredstev zboljšali budžet, preskrbeli vsaj kredite za nujne potrebe Slovenije, smo vse storili, da potem finančnega zakona odstranimo pomanjkljivosti državnega budžeta.

Državni proračun je radi predkazov oblastim izkazoval nepokrit deficit od 184.176.647 dinarjev, kateri se je pokrila na ta način, da so se prenikzo proračunani dohodki carin in monopolov zvišali, ker so podatki za l. 1927. pokazali, da so dale carine in monopoli znatno višje dohodke, kakor je bilo prvotno proračunano.

Državni proračun je sestavljen in to prvič iz dveh delov: budžet državne administracije in budžet državnih gospodarskih podjetij. Namen te delitve je jasno pokazati, koliko stane državna uprava in koliko se troši na državna gospodarska podjetja, kakor tudi podati jasno sliko o stanju in rentabilnosti drž. gospodarskih podjetij. Pribiti moramo, da so osebni izdatki nerazmerno visoki napram materialnim izdatkom, da se prevelik odstotek budžeta troši na osebne izdatke. Temu so ni čuditi, ako se ve, da imamo še vedno v državni službi veliko število nekvalificiranega uradništva, da imamo tisoče in tisoče penzionistov v starosti 40 in manj let, da imamo preveliko število ministrstev in oddelkov v ministrstvih.

Potom raznih odredb v finančnem zakonu je dana možnost, da se vsa ta vprašanja rešijo in je potrebno, da finančni minister izkoristi v proračunskem letu 1928-29 vsa pooblastila, kar žalibog v l. 1927-28 ni storil. Površen vpogled v budžet izdatkov in dohodkov drž. gospodarskih podjetij nam pokaže, da ista ne izkazujejo takih rezultatov kot slična privatna podjetja, da nima država od njih primernega dobička, kar je posledica birokratskega upravljanja teh podjetij, pomanjkanja obratne glavnice, nezadostne brige za potrebne investicije in ne v zadnji vrsti spon, katere povzroča zakon o državnem računovodstvu. Vsa ta podjetja treba postaviti na trgovsko bazo, ako se želi, da bo imela država od njih primerno korist in da ne bodo ta podjetja še celo — pasivna, kakor je sedaj slučaj pri mnogih podjetjih.

Na kaj smo obračali največjo pažnjo, ko se je pretresal finančni zakon? V prvi vrsti na to, da ohranimo one institucije, katere že imamo, kakor tudi, da dobimo možnost, da naše sodstvo in naša uprava brezhibno funkcionira in v bodoče. Dosegli smo, da se je črtal člen, ki je ogrožal našo univerzo, da se je člen glede redukcij gimnazij tako stiliziral, da bodo ostale gimnazije v Sloveniji, preprečili smo ukinitve upravnega sodišča v Sloveniji, s posebnim pooblastilom v finančnem zakonu omogočili nastavljanje potrebnega pisarniškega osebja na sodiščih. Na naše prizadevanje se je ukinil člen 69 finanč. zakona, ki je otežkočal promet z nepremičninami v razdalji 50 km od meje, glede zloglasnega člena 82 lanskega finančnega zakona, za katerega so se zavzemali pri finanč. ministrstvu, kakor je to izjavil minister dr. Spaho v narodni skupščini samostojni demokraciji, se je doseglo, da more za oblasti,

okr. zastope, cestne odbore itd. finančni minister dovoljevati višje ko 25 odstotkov.

V drugi vrsti smo dosegli omiljenje davčnih bremen. Omeniti moram, da je eksistenčni minimum pri dohodnini zvišan od 6.000 na 12.000 Din in ukinjene vse doklade; posledica bo, da ne bodo v l. 1928. plačevali dohodnine niti oni kmetje in mali obrtniki, ki so jo do sedaj plačevali, davčni obvezanci pa, ki še bodo podvrženi dohodnini, bodo plačali skoro za polovico manj kot doslej. Veliko olajšavo za davkoplačevalce pomeni ugodnost, da treba plačati samo četrtino predpisane vojaške takse in da se bo z ozirom na nov davčni zakon spremenila davčna stopnja za vojaško takso. Gradbeno delavnost bo pospeševala ugodnost, da bodo v bodoče vse nove hiše, kakor je to do sedaj bilo v Belgradu, proste poleg državnega davka in vseh državnih in občinskih doliad. Takse na vozove z vzmetmi se znižujejo od 200 Din na 100 Din (za enega konja) in od 500 Din na 200 Din (za dva konja). Glede carinskih kazni do zneska 5.000 Din in glede monopolskih kazni za čas od 31. marca 1928 se dovoli amnestija.

Radi težkih finančnih razmer ni sicer finančni minister pristal na to, da se popolnoma likvidira vprašanje 20 odstotnih bonov za obililki markiranja kron odvzete zneske, pač pa je pristal na to, da se bodo v novem proračunskem letu upoštevali pri plačilu davkov boni do 2000 kron, katerih je približno toliko ko bonov do 1.000 kron v rokah državljanov bivše avstro-ogrske monarhije.

Zvesti stališču, da treba izvesti revizijo uradniškega zakona, a ne posamezne člene uradniškega zakona potem finanč. zakona spreminjati, smo odločno nasprotovali členom finančnega zakona, s katerimi se je hotela ukiniti 20 odstotna doklada za železniško eksekutivno osebo, znatno zmanjšati dopuste železničarjev ter dosegli, da so se ti členi ukinili in se vpostavil manjšajoč kredit v znesku 25 milijonov za pokritje teh doliad. Pod našim pritiskom se je sprejela določba v finančni zakon, s katero se zagotovi penzija žandarjem, ki so bili doslej vedno v nevarnosti, da ne dobe izplačane penzije za več let. Poštini provizionistom se zagotovi primerna penzija. V finančnem zakonu so se uzakonili sklepi ministrskega sveta, s kateri so se dovolili naknadni krediti v znesku 30.532.633 Din za izplačilo nadur profesorjem na srednjih šolah in kredit v znesku 1.965.710 Din za dolžno plačo katehetom v Slove-niji.

Oblasti so s posebno uredbo prevzele razne posle, a »pozabilo« se je pri sestavi uredbe prenesti na oblasti i odgovarjajoče kredite. To se je v finančnem zakonu popravilo, naša borba pa bo šla i zato, da se iz zneska 150 milijonov dinarjev, do katere višine sme finančni minister izdajati bone, poravnajo vse obveznosti države napram cestnim odborom, okr. zastopom itd. Važno za naše samoupravo je, da se naloga šolskih knjig v Ljubljani odstopi oblasti v Ljubljani.

Neprecenljive vrednosti za povzdigo industrije je določba finančnega zakona, da sme finančni minister izdati uredbo o izdajanju industrijskih obveznic, katere bodo služile kot podlaga za inozemska posojila.

Drž. proračun za 1928-29 nam daje upanje, da se bodo finančne razmere v naši državi ustalile, nam daje i upanje, da bomo v doglednem času prišli do proračuna, kateri bo odgovarjal našim gospodarskim razmeram, a kljub temu odgovarjal vsem potrebam naroda in posameznih resorov.

Vukičević poroča kralju o proračunu

r Belgrad, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Snoči po sprejetju proračuna za 1928/29 je bil Vukičević v dvoru, kjer je bil sprejet v avdienco. Pri tej priliki je kralja obvestil, da je skupščina sprejela proračun. Danes je bil v avdijenci minister za socialno politiko Čeda Radović. Kakor se je zvedelo, je kralju poročal o delu odbora za pomoč pasivnim kra-jem. Kralj se je zlasti zanimal za vprašanje prehrane pasivnih krajev. Zvečer je bil sprejet v avdienco predsednik vlade Vukičević.

Najvažnejši govor sv. Očeta

v Rim, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Papežev nagovor na zastopnike rimskega škofijskega odbora je brez dvoma eden izmed najvažnejših dokumentov zadnjega časa, bodisi kolikor se tiče splošnih odnosov med cerkvijo in državo, bodisi pred vsem glede katoliškega centra, kojega sklicevanje na svoj katoliški značaj v zvezi z brezpogojno podreditvijo fašistovskemu režimu grozi povzročiti rastočo zmešnjavo, in sicer ne samo v Italiji. Koliko važnost je papež sam pripisoval svojemu nagovoru, je razvidno tudi iz tega, da je proti svoji navadi besedilo najnataneje napisal in čital besedo za besedo s posebnim poudarkom gotovih mest. Vtis besed je bil potem tudi primerno globok. Italijanski listi, pa ne vsi, so se šele danes zvečer odločili, objaviti besedilo, ki ga je prinesel »Osservatore Romano«. Komentarja pa ni v nobenem listu. Če se pomisli na tradicionalno previdnost, s katero se sv. oče vedno izraža, se katoliških fašistov ni mogel otresti svečaneje in temeljiteje. Lahni sarkazem nekaterih mest nagovora gotovo ni oslabil grenkega praška. Nič manj jasen pa je tudi namen papeža, da porabi priliko, da se izvleče iz mreže, ki jo plete okoli katoliške cerkve same ostentativno kazani protikatoličen fašistovski režim. Katoliški fašisti, ki so se pred nekaterimi dnevi zbrali na Kapitolu in tam med drugim tudi izpovedali, da je dober katolik lahko tudi dober fašist, da, celo da mora biti, ker gre do fašisti bolj kakor vsaka druga vlada prej, cerkvi na roko in da delajo po moralnih načelih cerkve, niso pozabili izreči tudi željo, da bi kmalu prišlo do sprave med cerkvijo in državo. Preko teh katoliških fašistov je sedaj papež indirektno govoril tudi današnjemu posvetnemu Rimu, ko je rekel:

Na Kapitolu se molk Vatikana tolmači napačno

»Prizadevanja, da se dokaže, da živi katolicizem danes formalno v zlatem veku, so prav tako jasna kakor trdovratna. Ne bomo tajili, kar je postalo dobrega, katere slabe razmere so bile odstranjene, toda mi in škofje, ki se od povsod obračajo na nas, vemo, koliko krščanskih staršev je do dna razžalošenih in nemirnih, ker morajo ugotoviti, kako se na eni strani delajo neprestani poskusi in morda celo obstoji cel načrt, da se

monopolizira ne samo telesna, temveč tudi moralna ali duševna vzgoja mladine, na drugi strani pa obstoje težkoče, trenja, ovire in skrite grožnje in izrečno sovraštvo. Delajo se napake, bodisi z nasilnim postopanjem, bodisi s pretvezami, ki često nasprotujejo najelementarnejšim in najbolj znanim vzgojnim načelom, toda na Kapitolu in drugod so naš molk tolmačili napačno in morda tudi niso pomislili, da se lahko in da se mora marsikdaj tudi molčati, prav za prav ne zato, ker ne bi bilo kaj reči, temveč, da bi se še sam na sebi ne dobri položaj še bolj ne poslabšal in da molčanje v javnosti ne pomeni enostavno: iti molče mimo.«

Razlika med klerikalizmom in katolicizmom je framasonska.

Ta papežev stavek je tudi zato pomemben, ker se skoraj dobesedno strinja s papeževimi izjavami glede katoliškega pouka na južnem Tirolskem napram zastopnikom avstrijskega tiska. Najobčutnejše pa so vsekakor zadele fašistični Rim zaključene besede papeževga govora: »Mnogo huje in nevarnejše pa je razlikovanje med versko in cerkveno politiko, in to še posebno v Italiji. Ravno tako bi kdo lahko hotel razlikovati med katoliško vero in katoliško cerkvijo, kar bi bila blasfemija in neumnost. Obenem pa je jasno, da ne rečemo, očitno, da se s tem odpira povratek k staremu prostozidarskemu liberalnemu razlikovanju med katolicizmom in klerikalizmom. Žalostne stvari so, ki smo jih morali povedati, še žalostnejše, ker so jih katoliki odobraval in popolnoma sprejeli.«

Katoliški fašisti jemljejo obsodbo z bolešče na znanje.

Organ katoliških fašistov »Corriere d'Italia« je v zadnjem večernem izdanju objavil papežev govor in objavlja obenem izjavo vodstva stranke katoliških fašistov, v kateri stranka z bolešče jemlje v vednost očitke sv. očeta in poskuša, oprostiti se vsake krivde, bodisi kar se tiče opuščenega obiska pri sv. očetu, bodisi kar se tiče potrebe, delati razliko med katoliško in cerkveno politiko iz čisto utilitarnih vzrokov. Izjava konča z izjavo udanosti sv. očetu in s potrdilom zvestobe fašizmu.

V Italiji potres, poplave in viharji

v Rim, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Iz gornje Italije, Benečije in južne Tirolske prihajajo poročila o snežnih viharjih z velikim mrazom. Večina rek je izstopila iz bregov. Tako je posebno Mestre poplavljen, tako da je moralo iti vojaštvo iz Benetk na pomoč.

v Trst, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Dopoldne ob 9.30 je bil v beneški provinci močan potres, katerega središče je bilo zopet v bližini Vidma. V mnogih krajih je porušeni več hiš. V Cavaccanu so bile tri človeške žrtve. Škoda je velika. V kraje nesreče so bili poslani reševalni oddelki in vojaštvo.

v Dunaj, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Današnji potres so čutili tudi na Dunaju v višjih nadstropjih. Dunajski observatorij je zabeležil današnji in oba včerajšnja potresa.

v Videm, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Zvečer došla poročila iz krajev potresa javljajo o 10 človeških žrtvah. Več hiš se je podrla v krajih Verzegnia, Cavazzo in Tolmezzo. Pod razvalinami je pokopanih več ljudi. Število ranjenih je precej veliko. Mnogo hiš je tako poškodovanih, da ljudje ne morejo več v njih stanovati. Prebivalstvo iz strahu biva na prostem.

Subotiško orožje -- italijanska igra

v Paris, 27. marca. (Tel. »Slov.«) »L'Oeuvre« doznava iz najbolje informiranih diplomatskih krogov glede pošiljave italijanskega orožja v Romunijo, da so jugoslovanske oblasti že nekoliko časa pričakovale ta transport, ker je neki italijanski vohun najprej obvestil jugoslovanskega vojnega ministra. Fašizem je namenoma hotel povzročiti novo razburjenje, da bi pripravil jugoslovanskemu vojnemu ministru majhno blamažo in da bi z umetno napravljenim škandalom prišla madjarska afera v pozabiljenje. Razen tega so hoteli dati Madjarski naknadno moralčno opravičilo, češ da se tudi Romunija marljivo oborožuje.

Naši poslanci došli v Prago

v Praga, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Danes so dospeli jugoslovanski poslanci v Prago na medparlamentarno zborovanje praškega in belgradskega parlamenta. Prišli so bivši minister in belgradski župan dr. Kumanudi, dr. Mihajlovič, Stefan in Pavle Radič, dr. Sečurov, Salih Baljič. Na kolodvoru so jih pričakovali številni češkoslovaški poslanci in senatorji, kakor tudi jugoslovanski poslanik Lazarevič in generalni konzul Cvetič. V dvorani Masarykovega kolodvora jih je pozdravil poslanec dr. Uhlir, ki je izjavil, da je ta poset najljubši in najprijetnejši v Pragi. Dr. Kumanudi se je zahvalil za sprejem in poudaril, da se čutijo Jugoslavlani v Pragi kakor pri najbližjih sorodnikih. Jugoslovanska delegacija, ki pričakuje še tri člane, se je nastanila v hotelu Paris. Jutri dopoldne bo v poslopu senata prvo skupno posvetovanje o pripravi za skupno konferenco v Belgradu in Dubrovniku v času od 21. do 26. maja. Jutri zvečer priredi dr. Uhlir kot predsednik medparlamentarne unije na čast gostom slavnosten večer. V nedeljo bo predsednik Masaryk sprejel člane konference na gradu Lana.

Radič daje izjave

v Budimpešta, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Stefan Radič je na potovanju v Prago izjavil tukajšnjim časnikarjem, da bo v Pragi razpravljal o uvrstitvi prijateljstva med Češko-slovaško in Jugoslavijo. Glede viharnih dogodkov v narodni skupščini je rekel, da ti boji niso bili osebni prepri, temveč da so bili načelne razprave. Zahteva administracijo jugoslovanske države na evropskem nivoju in želi, da bi on in njegova stranka mogla živeti in delovati v svobodi.

Rothermere pri Mussoliniju.

Budimpešta, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Madjarski listi poročajo iz Rima, da se je Lord Rothermere razgovarjal z Mussolinijem o bodočnosti Madjarske.

B.S.A. MOTOCIKLI

svetovnoznane tvrdke
Schmel Arms Ltd. Birmingham

najnovjših modelov 1928, SO NAJBOLJŠI.

Zahtevajte cenike in ponudbe! — Rezervni deli vedno v zalogi!

Promptno iz skladišča Vam nudi zastopstvo za mariborsko oblast:
AUTOMOBILES - MOTOCIKLES, Maribor, Trg Svobode št. 6

Za ljubljansko oblast:
PAVEL STELE, Ljubljana, Poljanska cesta 3. Tel. 2942

MALI OGLASI

Vaška drobna vrsilica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par.
Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad deset vrtic se računajo višje.
Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo.

Službe iščejo

Učenec iščem obrti
strojno ključavničarstvo.
Franc Erzar, Cerklje 64,
pri Kranju.

KUHARICA
pridna, poštena, 40 let
stara, želi premeniti slu-
žbo h kakemu gospodu
ali kršćanski družini. Na-
slov v upravi pod 2592.

Perfektna, samostojna,
nemška in slovenska
korespondentka
z daljšo prakso, želi pre-
meniti službo. Zmožna je
tudi srbohrv. in angl. —
Ponudbe upr. »Slov.« pod
»Vsestransko zanesljivost«.

Kuharica
Kmečko dekle, sred. sta-
rosti, dobra gospodinja,
želi službo v župnišču.
Naslov v upravi št. 2571.

Izurjen kurjač
želi službo. Ima prav do-
bra spričevala in je zmo-
žen samostoj. voditi stroj.
Gre za strežnika k par-
nemu stroju ali Diesel-
motorju. — Ponudbe na
upravo lista pod Kurjač.

Proste službe

Učenec sprejemem. —
M. OSANA,
stroj. pletenje, Trubarjeva
ul. 1 (pri sv. Jak. mostu).

Službo monterja
razpisuje Elektrarna
v Mozirju, kamor naj se
posiljajo ponudbe. 2587

VAJENCI
in **POMOČNIKI**
se sprejemajo takoj za
avtomobilsko in tapetniško
obrt. — Leo Sušteršič, Du-
najska cesta 41 — Ljublj.

ZASTOPNIKI (ce)
pozor!

Če obiskujete privat od-
jemalce (tudi na deželi),
zamorete s prodajo malih
cenovnih novosti (vsako
je takoj kupec) v resnici
z lahkoto do 200 Din za-
služiti dnevno. Potrebna
kavcija 2 do 300 Din. —
Podrobnosti vsak dan od
2.—6. ure. Kemične no-
vosti: Val. Kováč, Ljub-
ljana, Beethovnova ul. 4

Pekarskega
poslovodjo

za skupno delo, večšega
svoje stroke, se išče za
večji industrijski kraj. —
Pismene ponudbe pod
»Stalno mesto« št. 2455
v navedbo plače na upra-
vo »Slovenca«.

HOTELSKO
SOBARICO

Kot prvo, s kavcijo in z
dobrimi spričevali. išče
HOTEL ŠTRUKELJ.

Pregledovalke
jajec
(Eierleuchterinen)

samo prvovrstne moči, z
daljšo prakso, iščem za
takošnjo nastop in zapo-
slenje za 2 do 3 mesece.
Dobivajo stanovanje in
hrano v naravi. Ponudbe
z zahtevano plačo naj se
doposiljejo na naslov Iso
Pick, izvoz jajec, Daruvar.

Dekle

zdravo in čisto, ki se ra-
zume na vse hišne posle
in ki dobro kuhati zna
po močnostih, ki je iz-
vršila en gospodinjstvi te-
čaj, išče mala družina v
Zagrebu. Nastop takoj ali
po dogovoru. — Prednost
one, ki znajo nemški. —
Ponudbe z adresno upravi
»Slov.« pod šifro »Stalno
nameščenje« je poslati do
najkasneje 31. marca t. l.

Učenec zdrav in
poštenih star-
šev sprejemem takoj v tr-
govino z mešanim bla-
gom. Vsa oskrba v hiši.
Naslov v upravi pod 2540.

ORGANIST
zmožen učiti godbo na
pihala, neožen., se spre-
me. Stan in hrana brez-
plačno. plača po dogovo-
ru. — Župni urad Lasinja
pri Karlovcu, Hrvatsko.

Iščem dekle
sred. let ali vdovo brez
otrok za hišnico in druga
domaća dela. Biti mora
zdrava in imeti vsaj naj-
potrebnejšo opravilo. Nu-
dimo ji lepo stanovanje,
obstoječe iz kuhinje in
solnč. sobe z elektr. raz-
svetljavo in dobro hrano.
Naslov v upravi št. 2544.

Hlapec in kravar
Sprejme se na večjem
posvetu blizu Ljubljane
pošten, trezen in vesten
hlapec h konjem ter prav-
tak kravar. Obja izklju-
čno samo z dežele. Plača
po dogovoru. — Dopise na
upravo »Slovenca« pod:
»Priden šte. 2594«.

Poslovodjo
poštenega, sposobnega in
treznega išče Kmetijsko
društvo v Trebnju. Na-
stop po Veliki noči ozi-
roma 15. aprila. Prošnje
s čim podrobnejšimi po-
datki o izobrazbi, praksi
in dosedanjih službi je po-
siljati na Kmetijsko dru-
štvo, Trebnje.

Agil. zastopnika
iščem za neki masni ar-
tikel za mesto Ljubljana
in okolico. Visoka provi-
zija. Ponudbe poslati pod
šifro »Zastopnik 333« na
filijalo »Morgenblatt« —
Maribor. 2596

Kdo prodaja?

Sladkorne
zaboje
kupim vsako število.
Franc Pogačnik, Ljubljana,
Dunajska cesta 36.

Vsakovrstno
zlato kupuje

po najvišjih cenah.
CERNE, juvelir, Ljubljana,
Wolfova ulica št. 3.

KUPIM
hrastove hlode, hrastove
frize in hrastove deske
27 mm, sposobne za izde-
lovanje frizen. — Ponudbe
s ceno in množino na
Ivan Šiška, parketna to-
varna, Ljubljana, Metel-
kova ulica št. 4.

Razpisujemo dobavo
naslednjih materialij:
1 vagon cementa,
20.000 komadov
zidne opeke,
20 m³ rezan. lesa,
60 m² šip za okna
in
1 kom. stružnice.

Pogoji so pri podpisani
interesentom na razpo-
lago. — Ponudbe je vložiti
do 10. aprila t. l. — Di-
rekcija drž. rudnika Za-
bukovca, pošta Griže.

Salon. suknja
za duhovnika ali bogo-
slovca, se odda poceni.
Naslov v upravi št. 2613.

Bukove hlode
kupim 100—200 m³ v bli-
žini žage. — Ponudbe na
upravo »Slovenca« pod:
»Hlode šte. 2611«.

Stanovanja

Selitve
v mestu in na deželo,
strokovno in najcenejše
potom
Slovenia
transport
Ljubljana
Miklošičeva cesta št. 36
Telefon št. 2718

Upokojenec - samec
vešč ključavničar. in kle-
parskega dela. dobi sta-
novanje brezplačno. Na-
slov v upravi pod št. 2479.

Sostanovalko
sprejemem na stanovanje
in hrano, v sredini mesta.
Naslov se izve v upravi
»Slovenca« pod št. 2580.

Lepa solnčna, meblowana
soba se odda s 1. apri-
lom solid. gospodu
ali gospodični. Naslov
v upr. lista pod št. 2280.

Stanovanje
oddaljeno 20 min. od po-
staje, na zelo prijaznem
kraju ob cesti, dobi tisti,
kateri bi posodil do 10
tisoč Din. Pogoji, mirna
stranka. — Naslov pove
uprava lista pod št. 2575.

Posestva

Majhno POSESTVO
s kovačnico, blizu Ptuja,
prodaj zaradi družinskih
razmer. — Več se poizve
pri Tikvič, Tezno št. 108
— Maribor. 2595

POSESTVO
obstoječe iz ene zidane
enonadstr. hiše z malim
vrtom-sadovnjakom, se v
bližini večjeje industrije,
kraj na Gor. prod. Po-
sestvo je oddaljeno od
žel. post. 10 minut ter je
v zelo dobrem stanju. —
Zaradi event. pojasnil se
je obrniti na dr. Stanka
Sajovica, odvet. v Kranju.

Naprodaj hiša

z 2 sobama, kuhinjo, zid.
veranda in druge pritlikl.
zid. pred par leti, elektr.
razsvetljava, sadni vrt in
njiva. Priporoč. za vpo-
kojenca ali letovišče. —
Naslov v upravi št. 2541.

Kdo kupi?

**Čevljarski šival-
ni stroj »Singer«**
(Hohlmachine) se poceni
prod. — Škoj, Maribor,
Pobreska 9.

Dobro vpeljana
trgovina

železnine in usnja, v pro-
metnem mestu na štajer-
sko-hrvatski meji, občina
in župnija, se takoj ugod-
no prodaj; stanarina niz-
ka. Sigurna eksistenca.
Naslov v upravi pod 2591.

+

Potri globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prija-
teljem in znancem pretužno vest, da je naša srčno ljubljena hči,
oziroma sestra, teta itd., gospodična

Ljudmila Gabršek

učiteljica v Mostah pri Ljubljani

dne 26. marca 1928 po kratkem trpljenju, previdena s sveto-
tajstvi za umirajoče mirno v Gospodu zaspa. — Pogreb nepo-
zabne pokojnice bo v sredo dne 28. marca t. l. ob 4. uri pop. iz
hiše žalosti, Čojzova cesta št. 9, na pokopališče k Sv. Križu.
Sv. maša zadušnica se bo darovala v trnovski župni cerkvi.
— Dragi pokojnici bodi ohranjen blag spomin!
V Ljubljani, dne 26. marca 1928.

Fran Gabršek, viš. šol. nadzornik v pok., oče. — Vladko, lin. urad.,
brat. — Vida in Zlatka, učiteljici, sestre — in ostali sorodniki.

GODALA

za popolni orkester na
lok prodaja po zelo nizki
ceni likvidacijski odbor
»Sloga« v Rajhenburgu.

Vino čez ulico

črno 11 Din, belo 12 Din,
odjem 10 litrov 10% po-
pusta. — Vinska klet, Sv.
Petra cesta št. 43.

Stole za jedilnico
in posteljo kupim

Naslov in ceno na upravo
»Slov.« pod Stoli št. 2612.

Parni stroj

se prodaja, tendem s kon-
denzacijo 100 k. s. efekt.,
razvod na ventile, zamaš-
njak s 6 gonil. kvadrat.
Manilla vrvmi. Poleg tega
1 parni KOTEL iz la-
jeklenih kotlovin, izvor
Teplitz na Češkem kur.
pl. 50², atm. 10, rešetka
za kurjavo z lesnimi od-
padki, premočom, »aga-
njem itd. Vse kompletno
s parnimi cevmi, ventili
itd., dosedaj dnevno v
obratu, vse izvrstno ohran-
jeno. Na ogled v tovarni
usnja v Mokronogu, Dol.
Prodaja se vsled elektrifi-
kacije. Poleg tega še 1
istomerni dinam 30 k. s.
za luč in moč. 2477

Vnajem

Pekarno vzajem v
najem z in-
ventarjem vred. Ponudbe
pod »Plačam v gotovini«
na upravo »Slovenca«.

Majhen trgov. lokal
se odda v sredini mesta.
Naslov se izve v upravi
»Slovenca« pod št. 2602.

Naša obrt

Vrvarske izdelke
najboljše kvalitete kupite
najceneje v največji vr-
varni Jugoslavije: Meha-
nična vrvarna šinkovec,
Grosuplje. Komisijska za-
loga Palme, Celje, Čan-
karjeva 7, Maribor, Ko-
roška 8. 1503

Pri nakupu

cementa Trbovlje in vse
železnine, se priporoča
tvrdka A. Sušnik, Ljub-
ljana, Zaloška cesta.

Slike za legitimacije
izvršuje najhi-
treje fotograf HUGON
HIBSER, Ljubljana, Val-
vazorjev trg. 2583

Pisarna v Ljubljani išče

strojepisno (stenografino)

perfektno v slovenski in nemški stenografiji in
strojepisju, po možnosti z znanjem še drugih je-
zikov. — Pismene ponudbe s točnimi podatki na
Reklamno podjetje Joža Rozman, Miklošičeva 6/L.

Kmečka hranilnica in
posojilnica v Konjicah

vključno naznanja p. n. občinstvu, da izpolnjuje s
tem vsestransko željo in začne s 1. aprilom t. l.
v svojih dosedanjih prostorih

DNEVNO URADOVATI

Uradne ure so vsak dan razen nedelj in praznikov
od 8. do 12. ure. — Vloge obrestuje po 6% ali po
dogovoru. POSOJILA daje po nizki obrestni meri
ali na poroke ali na vknjižbo ali na menice. —
Sprejema vloge in daje kredite tudi v tekočem
računu. — Vse davke plačuje posojilnica sama.

Semenski oves

debeloznat - zajamčeno
očiščen - oddaja po
ugod. cenah tvrd A. Volk,
Ljubljana, Resljeva c. 24.

Najboljši koks

Čebin, Wolfova 1/2

GOSPODINJE!

Plumb

JE DOSPELI

MODROCE

vrhne in spodnje, otomane,
razne divane, žimo, afrik,
cvilih in vse potrebšćine —
kupite najceneje pri tvrdki
RUDOLF SEVER, tapetnik,
Ljubljana, Marjin trg 2. 1474

Zoper slabokrvnost -

in oslabelost

vsake vrste, učinkuje naj-
boljše povsod priznana
HOČEVARJEVA ARO-
MATIČNA ŽELEZNATA
TINKTURA. — Ne kvari
zob, je prijetnega okusa
ter za odrasle in otroke.
Razpošilja se od 3 ste-
klenic dalje. Čuvajte se
ponaredb in naročite na-
ravnost iz lekarn Mr.
Stanko Hočvar, Vrhnika
23. Politiška stekle-
nica 20 Din. 2601

Semenski oves,

grahoro, peso,

črno deteljo in

lucerno ter vse

vrste travnih

semen

dobite pri

Fran Pogačnik

Ljubljana, Dunajska c. 36.

Privedilve

Volčji pes

se je izgubil; sliši na ime
»Herold«, nosi znamko
»Landskron 1928« na že-
lezni verižici, poleg pa
usnjen pas. Pošten najdi-
telj naj ga vrne proti na-
gradi. — Zirnstein, Ilirska
ulica 20, Ljubljana. 2579

Insertirajte v „Slovencu“!

Oglas

Naprava propustov in mostov za II. tir proge Vinkovci - Brod

Direkcija državnih železnic v Subotici razpisuje na te-
melju rešenja gospoda ministra saobračaja v aktu generalne
direkcije državnih železnic G. D. Br. 10.158/28 od 2. marca
1928 in v smislu členov 86—98 zakona o državnem računovodstvu
na dan 7. aprila 1928 prvo ponudbeno licitacijo s
skrajšanim rokom za izvršitev talnih, zidarskih, betonskih,
armirano-betonskih in izolacijskih del pri zgradbi propustov in
mostov za II. tir proge Vinkovci—Brod.

Kavcija 5% ponudene vsote za naše, odnosno 10% za tuje
državljanke položi se pri blagajni direkcije državnih železnic v
Subotici ali pri blagajni generalne direkcije državnih železnic
ali pri blagajnah ostalih oblastnih direktij državnih železnic v
gotovini, ki jo določa čl. 88. zakona o državnem računovodstvu
najdalje do 10. ure predpoldne na dan licitacije, licitantje pa
so dolžni pokazati revers o položeni kavciji na dan licitacije
določeni komisiji za vodstvo licitacije.

Predpisano taksirane ponudbe v zapečatenem zavoju z
označbo zunaj: »Ponuda za izvršenje zemljanih, zidarskih, be-
tonskih, armirano-betonskih i izolacionih radova oko izrade
propusta i mostova za II. kolosek pruge Vinkovci—Brod od
ponudjača N. N.« se morajo oddati najkasneje do 11. ure
gradbenemu oddelku direkcije (Trg Vojvode Putnika št. 9,
II. nadstr., vrata št. 9).

Pravico za licitacijo imajo samo one osebe in tehnična
podjetja, ki predlože komisiji dokaze o svojih podjetniških
spodobnostih in potrdilo o tem, da so prijavi delo za obdavi-
čenje in da so na isto plačali ves davek s pripadajočimi do-
kladami za vse zapadle zakonite roke, kakor tudi za vse
odobrene obroke po specialnih rešenjih.

Zastopniki ponudnika se pripuste k licitaciji, ako imajo
pismo pooblastilo, da jih morejo zastopati na tej licitaciji.

Načrti, obrazec ponudbe, proračun stroškov, splošni in
tehniški pogoji se morejo videti in po ceni 50 Din nabaviti
vsak dan ob uradnih urah v gradbenem oddelku direkcije.

Naknadne ali brzojavne potom vložene ponudbe se ne
sprejemajo.

Iz direkcije državnih železnic v Subotici,
št. 13.145/1928.

Globoko žalujoči naznanjamo, da se je dne 17. t. m. za
večno poslovila od nas naša srčno ljubljena hčerka, sestra,
mama, gospa

Tinka Štefaničeva

soproga trgovca in gostilničarja,

v 26. letu svojega življenja. Pogreb nepozabne pokojnice se je
vršil 19. marca t. m. iz hiše žalosti na domače pokopališče.
Dragatuš, dne 23. marca 1928.

Franc Štefanič, Francek, Vladko,
soprog, sinčica,

in ostalo sorodstvo.

Po življenju, polnem dobrotljivosti, previdena s svetotajstvi,
nas je zapustila danes ob pol 10 zvečer za vedno naša predobra
mamica, sestra, stara mamica, prababica, teta, tašča, svakinja
i. t. d., gospa

Ivana Sajovic roj. Bleiweiss

Pogreb preblage pokojnice se vrši iz hiše žalosti v Kranju
št. 83, v torek 27. t. m. ob pol 5 popoldne.
Maše zadušnice se bodo brale v tukajšnji farni cerkvi.
Ljubljeno pokojnico priporočamo v blag spomin.
V Kranju, dne 25. marca 1928.

Žalujoče rodbine
Sajovic, Pirc, Luznar, Majdič
in ostali sorodniki.

Čeprav torej morajo vsi državljani brez izjeme doprinesati vsak svoj delež k obli blaginji, od katere ima vsak svojo korist, vendar ne more prispevati k njej vsak v enaki meri. Kakršnakooli naj že bo oblika vladavine, vedno bodo med državljani različne stanje, brez katerih si nobene družbe sploh misliti ne moremo. Vedno se bodo nekateri bavili z vladstvom države kot take, drugi z zakonodajstvom, drugi zopet s sodstvom, končno se bodo vedno nahajali taki, katerih skrbni in vodstvu bodo podrejeni lokalni upravni posli, vojaške zadeve itd. Nihče ne bo dovolil, da tem možem pritiče prvenstveno mesto in da se morajo šteti kot prvi med ljudstvom, ker za skupni blagor skrbijo neposredno in v najbolj odlični meri. Če tisti, ki se bavijo n. pr. s kakšno obrtjo, na tak način in v toliki meri ne doprinesejo k splošni koristi, pa ji vendar, čeprav ne tako neposredno, tudi po svoje služijo. Gotovo da socialni blagor, po katerem morajo ljudje postati boljši, obstoja predvsem v povzdigi čednosti. Toda k dobro urejeni družbi spada tudi pridobivanje zunanjih in telesnih blag, kojih raba je nujno potrebna za izvrševanje moralnih kreposti. (Sv. Tomaž, o vladarstvu 1, po-

glavje 15) Za produkcijo teh sredstev pa je ravno delo proletarcev najbolj uspešno in potrebno, naj izvršujejo to svoje delo na polju ali pa v delavnicah. Da, njihovega dela te vrste moč in pomen je tolik, da je največja resnica, da se bogastvo države ne rodi iz drugega vira kakor iz dela delavcev. Zato zahteva pravičnost, da se država briga za proletarce, zato da od tega, kar doprinese v splošno korist, tudi nekaj dobiva, kakor hrano, stanovanje, obleko itd., da je njegovo življenje dostojno. Iz tega sledi, da se mora pospeševati vse, kar more na kakršenkoli način pospešiti izboljšanje položaja delavstva. Če se država za to prizadeva in skrbi, ne samo, da nikomur ne prizadeva škode, ampak nasprotno koristi, ki ima očitni interes na tem, da oni, od katerih izhajajo tako nujna blaga, niso tlačeni od vseh vrst bede.

(Leo XIII.: Okrožnica Rerum Novarum, 15. maja 1891.)

(Leo XIII.: Okrožnica Rerum Novarum, 15. maja 1891.)

Delavska zbornica, njen razvoj, naloge in delo

Delavstvo postaja vedno važnejši činitelj v človeški družbi. Četrti stan ima važno poslanstvo in veliko nalogo, ako hoče ustvariti novo družbo. Vsako poslanstvo zahteva priprave: izobrazbe duha in telesa in moralne vzgoje značajev, ki naj bodo na čelu temu velikemu pokretu. Čim važnejše pa je poslanstvo, tem temeljitejša mora biti priprava. Delavstvo se tega zaveda čimdalje bolj, radi tega stremi in se bori razen za svojo lastno strokovno organizacijo in političnimi tvorbami tudi za vse druge ustanove, kjer ima delavstvo v državi odločevalni ali sodočevalni vpliv.

Iz tega vidika je pozdravilo slovensko delavstvo tudi ustanovitev Delavske zbornice za Slovenijo, ki je bila ustanovljena kakor sploh vse zbornice v državi z naredbom od 21. maja 1921. Ta naredba je prišla pozneje v zakon o zaščiti delavcev.

Delegatke tako zvane »Začasne delavske zbornice« je imenovala takratna vlada iz vrst pripadnikov posameznih strokovnih organizacij. Začasna delavska zbornica pa se ni mogla razvijati, ker je bila odvisna od državnih subvencij, ki so pa bile tako pisle, da ni mogla vzdržati niti zadostnega upravnega aparata, predvsem pa, ker ni bila dejanska svobodno izvoljena zastopnica delavskega stanu in je v njej odločevala ena sama stranka — socialdemokratska.

Ta položaj se je izpremenil šele s finančnim zakonom za leto 1924-25, ki je dovolil pobiranje posebnih dokladov za delavske zbornice. S tem finančnim zakonom so bile omogočene leta 1925. tudi redne volitve delegatov Delavske zbornice. Potom teh volitev je bil omogočen pričetek rednega delovanja »Delavske zbornice«.

Stališče krščanskih socialistov do Delavske zbornice

Krščankosocialistične organizacije so bile od tedanjega režima že pri ustanovitvi začasne Delavske zbornice grobo prezrele. Tudi način in izpeljava volitev leta 1925. je bila taka, da je silila v najostrejši odpor. Klub krščanskih socialistov, ki so kljub temu pribrili v Delavski zbornici častno število mandatov, tako da so druga najmočnejša stranka, torej ni imel lahkega položaja, ko je stopil v imenu svojih organizacij prvič na forišče skupne delavske ustanove.

Na drugi strani pa je moral imeti pred očmi položaj, kakršen je v resnici bil. Družabno ozračje ni bilo naklonjeno delavstvu in ravno tako ne delavskim zbornicam. Režim sam je smatral ustanovitev Delavskih zbornic kot nekako politično koncesijo napram delavstvu, še bolj pa napram mednarodnemu svetu. Bil je prepričan, da ne bodo Delavske zbornice pri toliki politični razkosanosti delavstva delazmožne. In če ne bo delazmožna Zbornica v Sloveniji, so si mislili, tem manj v ostalih pokrajinah naše države. Tako bi ta institucija sama sebe pokopala.

Klub krščanskih socialistov se je zavedal, da ima v rokah ključ do položaja. Dobro je pretehtal na eni strani svoj interes in zahteve svojega svetovnega nazora ter politične usmerjenosti, na drugi strani pa interes celokupnega delavstva tako v Sloveniji kakor v državi in našel pametno soglasje. Odločil se je kot lojalna opozicija za stvarno sodelovanje z večino, usmerjač v vse svoje moči v to, da bi Delavska zbornica bila res samo to, kar mora po svojem zakonitem ustroju biti: namreč nestrankarska institucija v interesu vsega delavstva, ozir. varstva in izpolnitve socialne zakonodaje. Temu stališču je pripomogel do popolne zmage in vse stranke v D. Z. delajo v popolnem soglasju. Ta moment je ugodno vplival na vsa ostala delavska zastopstva v državi, katerim Delavska zbornica v Ljubljani prednjači po svojem pozitivnem, mirnem in složnem delu.

I. naloga Delavske zbornice.

Ako je hotela zbornica preiti na izvrševanje svoje naloge, ki ji jo predpisujeta zakon in dobrobit delavstva, si je morala ustvariti svojo upravo in začrtati njeno delo. Finačni zakon za leto 1924-25 je to kljub nizkim prispevkom omogočal. V upravi Delavske zbornice svojo upravo in začrtati njeno delo. Finančni zakon za l. 1924-25 je to kljub nizkim prispevkom omogočal. V upravi Delavske zbornice svojo upravo in začrtati njeno delo. Finančni zakon za l. 1924-25 je to kljub nizkim prispevkom omogočal. V upravi Delavske zbornice svojo upravo in začrtati njeno delo.

Delavska zbornica se je zavedala, da mora biti njeno delo uspešno le tedaj, če se bo

mogla naslanjati na stanovsko zavedno delavstvo in močne strokovne organizacije.

Priznati moramo, da je pri nas delavstvo zelo razbito. Delavska zbornica je morala graditi tudi na tem polju konstruktivno. Osredotočiti je morala svoje sile na to, v čemur je delavstvo enotno: boj za eksistenco, delavska zakonodaja, delavska zaščita, delavsko zavarovanje, mezni spori in vprašanje kolektivnih pogodb v tovarnah.

Vsa ta vprašanja so skupni delavski problemi. Radi tega se dajo zbrati vse sile, ki sicer svetovno-nazorno in politično korakajo ločeno, v tem oziru vsaj v bistvenih rečeh za skupno akcijo. Posredovalna in časih tudi odločujoča moralna vez med temi silami je bila in je Delavska zbornica. S tem vrši veliko nalogo. In za marsikak pozitiven uspeh se ima delavstvo zahvaliti le zbornici.

V smeri konsolidacije delavstva ne smemo prezreti dveh važnih faktov, ki so plod delovanja Delavske zbornice: Ponosno palačo na Miklošičevi cesti in Delavski dom v Celju. Vse strokovne organizacije bodo dobile v njih lep in stalen dom, kar je za dvig delavske samozvesti in samopomoči tudi velikega pomena.

Za izvršitev svoje naloge v družbi pa delavstvo ne potrebuje le gotove širokogrudnosti in strehe, ampak tudi izobrazbe. Delavstvo se mora rešiti spon sedanje kapitalistično-materialistične kulture, se duševno vsposobiti za svojo osvobodilno borbo in skrbeti, da samo preorientira svojo od liberalnega meščanstva vplivano miselnost v idealističnem, etičnem smislu, opoznavajoč ne samo delavsko strokovno literaturo, socialne sisteme in narodno gospodarstvo, ampak tudi najboljše dela vseh velikih duhov Evrope in sveta sploh, ki dvigajo duha po lepocutju. Zbornica se je tega zavedala, radi tega je ustanovila prosvetni odsek, kojega predsedstvo ima član krščanskega socialističnega kluba. Odsek je osnoval v Ljubljani veliko knjižnico in čitalnico. Prosvetni odsek je priredil tudi veliko predavanj po delavskih rajonih. Z letošnjim letom se bo osnovala delavska prosvetna knjižnica tudi v Mariboru.

II. naloga Delavske zbornice.

Delavska zbornica se je morala in se mora udeleževati tudi na polju, katerega ji je očitno zakon. Ta pa predpisuje zbornicam tudi nalogo, da podajajo pristojnim državnim in samoupravnim, zakonodajnim in upravnim organom mnenja in predloge v vseh vprašanjih socialne politike in politike sploh, v kolikor se dotika delavcev in nameščencev.

Ta mnenja so dobra le takrat, če so odsev stremiljenj strokovnih organizacij. Kajti ta stremiljenja so najboljši barometer za želje in potrebe delavstva. Naloga delavskih zbornic je, da skušajo najti tem težnjam mesto v okviru celokupnega obstoječega družabnega in gospodarskega življenja. One morajo proučevati družabno in gospodarsko življenje z ozirom na te težnje utemeljevati njih upravičenost in ustvarjati tem socialnim težnjam delavstva prijazno ozračje v obstoječi družbi in razmerah. Intelektualci so v političnem življenju velika sila. Zato je važno, da se osvajaajo njihove misli, da se pridobijo za delavstvo in za njegove upravičene težnje.

Študije, priobčene v obeh dosedaj izdanih letnih poročilih zbornice, številne, vsestransko podprte vloge, s katerimi je naša delavska zbornica spremljala vse važnejše zakonodajne in upravne akte, dokazujejo, kako intenzivno je vršila Zbornica dosedaj to nalogo. Naj navedemo le nekaj najvažnejših primerov.

Naše delavstvo je brez dvoma previsoko obdavčeno. Med prvimi, ki je vodila akcijo za znižanje davkov delavcem in nameščencem, je bila Zbornica. Če se je dosegel vsaj delen in reči moramo, ne majhen uspeh, je gotovo tudi njena zasluga.

Druga velika rak rana na telesu našega delavstva je vprašanje rudarskega zavarovanja. Pri tem ne gre za večje ali nižje dajatve, temveč ali bo pri nas v bodoče zdravo in solidno rudarsko zavarovanje sploh še obstajalo. Tukaj se vrši torej borba za milijonske vrednosti, ki so na tehnični, pa tudi za moralno pozicijo delavstva v naši državi. Tudi v tem boju je v prvi vrsti Delavska zbornica.

Kar se tiče za delavstvo važnejših zakonov, sta predvsem dva največjega pomena: novi rudarski zakon in novi obrtni zakon. Delavska zbornica se s to zakonodajo intenzivno

bavi, da bo mogla v svojem času delavske interese uspešno podpreti.

Tudi vprašanja, ki so se tikala zaščite delavstva, so bila predmet stalnega zanimanja Zbornice.

Izredne važnosti je, da se začne naša politična javnost zanimati za probleme naraščanja prebivalstva, zaposlitve, brezposelnosti in emigracije. Kar se tiče proučevanja teh vprašanj, je Delavska zbornica v Ljubljani storila delo, ki bo prineslo svoj sad.

Te funkcije Delavske zbornice niso teoretične narave, ampak so v zvezi z življenjem in bodo zadobile v danem trenutku veliko praktično vrednost.

III. Naloga Delavske zbornice.

Ako hoče Delavska zbornica vršiti naloge, začrtane jej v zakonu, mora imeti ob strani poleg zavednih delavskih strokovnih organizacij tudi na razpolago socialno-politično statistiko.

Pri nas je te vrste statistično delo šele v začetkih. Se celo tozadevne državne statistike ni na razpolago. Te vrzeli morajo izpolniti delavske zbornice in statistični oddelki zavodov za zavarovanje delavcev. V boljše razumevanje navajamo izvelek statističnega programa, ki ste ga izdelali ti dve ustanovi skupno. Z vzajemno podporo imajo zbrati statistični oddelki obeh ustanov sledeče podatke: O strokovnih zvezah, njihovem razvoju in notranjem ustroju. — O mezdih gibanjih. — O višini mezd. — O delovnem času. — O gibanju prebivalstva v zvezi z brezposelnostjo delavstva. — O indeksu življenjskih potrebščin. — O številu delavstva, zaposlenega v industriji, obrti in trgovini. — O zdravstvenem položaju delavcev. — O državnem in samoupravnem gospodarstvu in o gospodarstvu naše industrije.

Na tem programu se že dela, to delo se bo pa po načrtu še izpopolnjevalo. Če so našli že pričetki odobravanje v naši javnosti, je pričakovati, da bodo sprejete poznejše publikacije s še večjim razumevanjem in zanimanjem.

IV. naloga Delavske zbornice.

a) Posredovanja.

Na Zbornico se obračajo v velikih slučajih strokovne organizacije za posredovanje v sporih med delavci in delodajavci. To delo je potrebno in daje mnogo truda, čeprav se dajo njegovi uspehi v javnosti težko pokazati. Pri tej priliki pa moramo poudariti, da posega Zbornica s tem delom že na polje, ki je delokrog Strokovnih organizacij. Znamenje, da še niso dovolj razvite in na visku. Kajti Zbornica bi se morala poklicati na pomoč le v težkih in zamotanih slučajih.

b) Trud za izboljšanje gospodarskega položaja delavstva.

Naloga Delavske zbornice je tudi, da daje iniciativo za izboljšanje ekonomskega, socialnega in kulturnega položaja delavcev in nameščencev. O kulturnem delu je bil že govor.

Da bi izboljšala ekonomski položaj delavstva, se je pričela Delavska zbornica baviti z ustanavljanjem ljudskih kuhinj v važnejših industrijskih centrih, kjer obstoja za to potreba. Istotako naj bi služili temu namenu delavski podporni fondii v obratih. Taki fondii naj bi se ustanavljali po navodilih Zbornice od priključenih strokovnih organizacij, njih upravo bi pa pozneje lahko prevzeli od delavstva izvoljeni obratni zaupniki.

c) Brezposelnost.

Podpiranje brezposelnih, organizacija borz dela in izseljevanje sicer ni stavljeno v izrečno dolžnost delavskih zbornic. Zato predvideva zakon o zaščiti delavcev posebne vzporedne institucije borze dela. Vsi pa vemo, kakšna je bila usoda državnih borz dela. Druga za drugo se je ukinjala.

Pri nas v Sloveniji se ni ukinila nobena bivših državnih borz dela. S pomočjo Delavske zbornice se je obdržala kontinuiteta in s tem se je krepko podprla končna ureditev borz dela potem nove uredbe.

Ze s tem delom je skušala Delavska zbornica vplivati na omiljenje brezposelnosti, pa tudi direktne podpore je dajala kljub nezadostnim sredstvom in kljub nevarnosti, da se bo obrnil srd nezadostno podprtih proti njej.

Ko je nastopila leta 1926. v Trbovljah akutna brezposelnost, ker se je stalež delavstva reducirala za 3000 oseb, je organizirala Zbornica izseljevanje najpotrebnejših v Francijo. Pod njeno kontrolo se je izselilo okrog 600 rudarjev s svojimi družinami vred. To izseljevanje se je izvršilo brez podpore oblasti, ki je takrat potem posebne komisije le ugovarila, da je bilo vsem tem rudarjem pravilno na 14 dni odpovedano.

Alice Wright:

Njena najboljša prijateljica

»Ah, ta nesramnica — grdoba grda, neznozna ničvrednica, ta Margareta Jameson,« je vsa podivjana vpila Angelika. »Nikdar bi ne verjela, da more biti zmorna tolike impertinence, hinavka hinavska.«

»Toda draga moja Angelika,« sem naravno pripomnil, »jaz sem pa do danes bil mnenja, da je Mrs. Jameson tvoja najboljša prijateljica.«

»Tudi jaz sem bila teh misli — do danes,« je jokaje nadaljevala Angelika. »Prejšnji teden sem ji zaupala, da si napravim novo večerno toaleto za ples, ki ga priredi tenisklub. Povedala sem ji tudi, da bom za spremembo izbrala črno barvo in da bo obleka kolikor mogoče priprosto prikojena. In pomisli, danes dopoldne, ko sem bila z doma, je bila tu ter pustila tale zavoj, ki ga vidiš na stolu.« Z gesto, vredno kake Sare Bernhard, je pograbila zavoj ter ga pomolila meni pod nos, češ, naj si ga ogledam.

»Vidiš, to stvar mi je pustila moja tako zvana najboljša prijateljica,« je dejala Angelika »in še drobno pisemce je bilo poleg«. Vzela je papir v roke ter pričela glasno brati:

Z navedenim je podana slička o nalogah delavskih zbornic in o delu Zbornice za Slovenijo v zadnjih letih. Tega dela je bilo toliko in tako važnega, da je ustanovitev, obstoj in proračun pred javnostjo in delavstvom lahko utemeljiv.

Tistih seveda, ki pozablajo, da je Zbornica samo izvedenec in svetovalec, ne pa činitelj, ki ukaže je politiki in podjetjem, to delo mogoče ne bo zadovoljilo.

Pri vseh teh nalogah zastopniki krščansko-socialističnega kluba niso samo sodelovali, ampak v veliko stvareh imeli iniciativo. S stvarno kritiko so tudi mogli veliko popraviti in izpopolniti. Marsikatera napetost se je po usmeritvi v pozitivno, delavski skupnosti in obli koristi služee delo po nastopu naše delegacije izravnila, preprečile temu smotru neodgovarjajoče eventualnosti in pridobile simpatije javnosti za delavske zahteve in potrebe. Pri vsem je in bo vodil naše zastopnike krščanski svetovni nazor in skupne moralne in gnotne koristi delavskega stanu.

Problem minimalnega zasluzka

Na prihodnji konferenci mednarodnega urada v Zenevi bo prišla na dnevni red tudi »Mednarodna konvencija o minimalnem zasluzku«. Priznati se mora, da je ta problem zelo težak in kompliciran. Gre predvsem za določitev metod, po katerih naj se vpelje določitev minimalnega zasluzka in pa za obseg, na katerega naj se razteza ta konvencija.

Stališče držav.

Če se hoče rešiti ta problem zadovoljivo, morajo imeti vsi faktorji, ki bi naj odločevali v tem vprašanju t. j. delavci, delojemalci in vlade, ki so članice mednarodnega urada dela, na rapolago potreben material. Tega pa je mogoče zbrati le na podlagi vprašalnih pol, ki jih dostavi Urad posameznim državam. Kjer se slednje zavedajo položaja in kjer pritegnejo v sodelovanje delavske organizacije in podjetnike, se dobi precej jasna slika. Toda večina držav se zadržuje pasivno. Vprašalne pole je izpolnilo od 50 držav le 20.

Iz dosedaj zbrane materiala je razvidno, da je večina držav za vpeljavo minimalnega zasluzka, proti so le Danska, Norveška in Švedska. Te utemeljujejo svoje odklonilne stališče z dejstvom, da so v njunih državah potom organiziranega delavstva in potom kolektivnih pogodb delavske plače tako urejene, da prihajajo že v stadij maksimalnih plač.

Od držav, ki so za vpeljavo minimalnega zasluzka, so nekatere (Nemčija, Avstrija, Jugoslavija, Francija, Nizozemska, Poljska, Romunija) mnenja, da se naj vpelje le v domači (hišni) industriji, ker je le v njej položaj tak, da nima javnost zadostnega vpliva, radi česar se tako delavstvo izrablja do skrajnosti.

Ostale pa so za to, da se vpelje za vso industrijo.

Stališče delavstva.

Delavstvo se približno opredeljuje s svojimi državami. V državah, v katerih je urejeno delovno razmerje potom kolektivnih pogodb in v katerih imajo te pogodbe zakonsko veljavo (Avstrija, Nemčija), se zavzema delavstvo za vpeljavo minimalnega zasluzka le v domači industriji. Nasprotno je pa mnenja, da mora bazirati ureditev delovnega razmerja še nadalje na kolektivnih pogodbah. Sicer je nevarnost, da bi trpel delavski pokret, ker ne bi imelo delavstvo interesa na organizaciji, pa tudi zlorabe bi se utegnile zgoditi, posebno v državah, v katerih ima delavstvo zelo malo ali pa nič vpliva na smer vladanja.

Stališče mednarodnega urada dela.

Mednarodni urad dela mora vpoštevati vse te razmere in stremeti, da najde primerno izhodišče. Jasno je, da bi bila taka konvencija za dežele, v katerih je delavstvo razbito in nezaščiten po zakonodaji in delavskih pogodbah, velikega pomena. Konvencija, katero je izdelal Mednarodni urad, vpoštevata vse to, vsled tega določa v čl. 1 in 2, da se zavežejo vse državne članice, ki bodo ratificirale konvencijo, da bodo vpeljele metode za določanje minimalnega zasluzka bodisi le za domačo industrijo ali pa za celoto, kakršen je pač položaj. Toda k sodelovanju se morajo pritegniti zastopniki delavcev in delodajavcev.

Sicer ne bo konvencija vpeljala enotnega sistema v določanju minimalnega zasluzka, vendar pa dokazuje, da se države zavežajo, da je v njenem lastnem kakor tudi v interesu delavstva, da se določi potom zakona vsaj najnižji eksistenčni minimum.

»Draga Angelika! Včeraj sem bila v Westendu ter tam izbrala črno toaleto, katero mi je tvojka poslala na dom. Ko sem jo doma primerjala, sem našla, da je precejšno mero preširoka in nikakor ni v skladu z mojo postavo. Zato sem mislila, da ti ustrežem, ako jo pošljem tebi« — Angeliki se je tu glas zelo tresel — »ker vem, da bo tebi ravno prav. Sicer jo moram vrniti tvojki. V zavoju boš našla omenjeno obleko. Tvoja Margareta Jameson.«

»Ali si slisal? Mar ni to skrajna predrznost? In da si ta meh nerodni drzne misliti, da sem jaz debelejša od nje! To se razume, da obleke niti pogledala nisem in da ji jo pri tej priči vrnem. Jaz ji že pokažem!« Vse to je govorila tako jadrno in s takim gnjevom, da sem se moral čuditi, kako je mogoče kaj takega reči o svoji najboljši prijateljici. Pa pomagaj si, takele so, posebno Angelike.

»Tako, copernica bo že videla, kaj se pravi, mene na tak način podcenjevati,« je dejala Angelika, ko je služkinjo odposlala z zavojem. »Vendar pa moram imeti za ples novo obleko in John, prosim te, da mi daš zato potrebnega drobiža. Šla bom sama v trgovino z izgovorjenimi oblekami ter si primerno izbrala.«

Razume se, da bi bilo vsaktero ugovarjanje brezplodno, zato sem odšel zahtevano

Ljubljana v znamenju sporazuma

SLS vstopila v vodstvo občinskega gospodarstva - Podžupan iz vrst SLS - SLS dobila polovico zastopnikov v odsekih in upravnih odborih - Polovico načelnikov pristašev SLS

V Ljubljani praznuje zmago ideja ljudske demokracije, ljubezen do slovenske prestolice bele Ljubljane in njene avtonomije.

Ko je po dolgih letih izredne uprave bil na prizadevanje SLS izvoljen novi občinski svet, se je zdelo, da je mrtvorjeno dete. Nobena politična stranka ni dobila tolikega zastopstva, da bi mogla voditi posle. Večino sta tvorili SLS in SDS, dve največji nasprotnici v našem političnem življenju. Dogodki v občinskem svetu so se razvijali tako, da so razdor le še večali in vsakdo je pričakoval, da pri glasovanju o proračunu pride do končnega razbitja.

SLS je bila v najboljšem položaju, da vrne milo za drago. Tako položaj v občinskem svetu kakor tudi v državi ji je dal vso možnost in moč. Njeni nasprotniki so se že veselili in z nasladi raznašali v javnosti vesti, da bo SLS tu pokopala svoje načelo — avtonomije, da se bo pri tej priložnosti izkazalo, da njen ljudski program velja samo tedaj, kadar ji je potreben za vabo ljudskim masam, kakor žal premnogim drugim politikom v naši državi. Tako globoko je padla ljudska samozavest, ki so jo ubila gerentovanja in komisarijati, da so si mnogi želeli razbitja občinskega sveta in smatrali to za najboljši izhod iz krize na mestnem magistratu.

Vodstvo naše stranke se je pa obratno ravno tu pokazalo v vsej višini in doslednosti. SLS ni hotela, da nanjo pada tudi najmanjša senca, tudi le videz, da jo je trenutno ugoden položaj zapeljal v kako izkoriščanje na škodo najvišjih načel ljudske politike. Razpust občinskega sveta ni nastopil niti po prvi niti po naslednjih sejah in za proračunsko sejo je Ljubljano včeraj presenetilo obvestilo, da je ustvarjen sporazum, ki omogoča trajno in plodonosno delo občinskega sveta v korist mestne občine.

Včerajšnja seja je pokazala, da je ta vest resnična in del sporazuma, ki obsega razdelitev funkcij v mestnem svetu, se je takoj na seji tudi udeležil. SLS in SDS sta si razdelili dolžnost in odgovornost na načelu paritete. SLS je dobila podžupana, zastopstva v odsekih in upravnih odborih in polovico načelnikov teh odborov. Dogovor določa, da se vodijo vsi občinski posli v sporazumu med obema kluboma in vse sporne zadeve rešuje skupna eksekutiva. Dogovor ugotavlja jamstva in sredstva, da se bo sporazum resnično izvajal in proračun, o katerem razpravlja občinski svet, je v mnogočem že sad tega dogovora.

SLS je svoj delovni program zlasti manifestirala v svojih štirih nujnih predlogih, ki so na dnevnem redu: predlog o zgraditvi kolonije stanovanjskih hiš za mestne uslužbence naj podčrta našo skrb za hitro, trajno in smotreno odpravo stanovanjske bede, predlog o regulaciji Ljubljane, razširjenju cestne električne železnice in izpolnitvi elektrifikacije pa vsebujejo obširen investicijski program, ki pomeni za Ljubljano napredek, novo delo, novo zaslužek, omejitev brezposelnosti, modernizacijo prometa in dvig produkcije.

SLS je šla v dogovor z jasno zavestjo, da je njena naloga ščititi predvsem korist ljubljanskega delovnega ljudstva. Ta del prebivalstva najnujeje potrebuje podpore občine in ima najtežjo pot do uveljavljanja svojih teženj; ljudska stranka mu je pomoč, po ljudski stranki in samo po njej revni sloji našega prebivalstva morejo do moči in vpliva. S tem smatramo, da smo zopet prevzeli težko nalogo, a častno dolžnost, da nadaljujemo izvrševanje programa, ki si ga je osvojila pred leti zveza delovnega ljudstva.

Slovenski ljudski stranki je lastna lojalnost, odkritost, zvestoba in poštenost v politiki. Taka bo naša stranka ostala tudi v koalicijski na magistratu. Biti hočemo sovladarji občine in zvesti zavezniki. S pošteno voljo prevzemamo naši moške delo in odgovornost, prepričani, da tako najbolj služijo beli Ljubljani, najvišje dvigajo čast slovenske prestolice in dokumentirajo ustvarjajočo silo slovenskega naroda, ki v težkih trenutkih premaga vse ovire in potlači vse predsodke.

...

Za včerajšnjo izredno sejo ljubljanskega občinskega sveta je vladalo zelo veliko zanimanje, kar je dokazovala nabito polna galerija, ki pa ni mnogo posegala v potek seje. Velikega župana je zastopal vl. svetnik dr. Borštnar.

Sejo je otvoril ob 5.30 uri župan dr. Puc, ki je podal predsedstveno poročilo. Overovateljem zapisnika sta bila imenovana obč. svetnika Ivan Dachs in Franc Debevec. Nato je župan sporočil žalostno vest o smrti enega največjih Jugoslovancev g. Juraj Biankini. Na županov poziv je občinski svet vrliknil stole velikemu pokojniku »Slava!«

Župan je dalje sporočil imena nekaterih tvrdek, ki so darovale za občinske reveže.

Proti zadnjemu sklepu občinskega sveta o uvedbi osemurnega delavnika pri mestnih podjetjih, o stalnosti delavcev in učiteljskih nagradah, je vložil pritožbo predsednik »Društva hišnih posestnikov« g. Frelj.

Župan dr. Puc poroča o velikem uspehu, ki ga je mestna občina dosegla v Belgradu s pomočjo notranjega ministra dr. Korošca. Ministru dr. Korošcu je namreč uspelo, da se je amandement finančnega zakona o povišanju občinskih izdatkov za mestno policijo izpremenil v korist mestne občine.

Volitev podžupana

Župan sporoči, da je dosedanji podžupan g. Turk odstopil.

Kakor znano, je v sporazumu med obema največjima strankama za sodelovanje v občinskem svetu obsežna tudi določba, da dobi podžupana SLS. Z ozirom na to je odredil župan volitev podžupana.

Pred volitvami je imel gospod Turk še dolg in silno navdušen govor, v katerem je naglašal, da je delal vedno v procvit mestne občine in da tudi radi tega odlaga podžupansko čast, ker se je to izkazalo za potrebno, da se ustvari delazmožnost občinskega sveta. Župan dr. Puc se je g. Turku še zahvalil za njegovo dosedanje delovanje. Dr. Lemež (kom.) bi rad izvedel za vsebino sporazuma med SDS in SLS.

Župan dr. Puc zagotovi dr. Lemeža, da lahko privatno zve za vsebino tega dogovora in da se bo lahko prepričal, da je bil sporazum sklenjen v splošno, gospodarsko, kulturno in socialno korist ljubljanskega prebivalstva.

Prof. Evgen Jarc — novi ljubljanski podžupan

Sledile so volitve podžupana. Skrutinatorja sta bila obč. svetnika Jeglič in Vargazon. Oddanih je bilo 48 glasov in sicer so dobili: profesor Jarc 42 glasov, dr. Jerič 1 glas, obč. svetnik Orehek 1 glas, ing. Gustinčič 2 glasova. Dve glasovnici sta bili prazni (socialista). Župan dr. Puc je proglasil, da je bil za podžupana izvoljen profesor Evgen Jarc, ki je izvolitev sprejel. Izvolitev prof. Jarca je bila sprejeta z ovacijami.

Pravilnik mestne klavnice

Kot naslednja točka je bila na dnevnem redu izprememba pravilnika mestne klavnice. Izpremenjen je bil člen 40. pravilnika in sicer na predlog predsedstva.

K tej točki je obč. svetnik Pirc vložil natančnejši predlog za temeljito izpremembo pravilnika. Župan je predlog odkazal direktoriju mestne klavnice v proučitev.

Nadomestne volitve v odseke

Ker je cela vrsta članov posameznih odsekov in upravnih odborov odstopila, v glavnem radi tega, ker se je med obema večjima skupinama dosegel sporazum tudi glede sodelovanja v odsekih, je župan odredil nadomestne volitve.

Odseki so sestavljeni tako, da imata SLS in SDS po enako število članov. Za SLS so izvoljeni: v magistratni gremij: dr. Jerič, Pirc, dr. Rožič, s strani NRS dr. Ravnihar; v personalni odsek: dr. Jerič, Krek, Pirc in od NRS. dr. Ravnihar; v finančni odsek: dr. Jerič, prof. Jarc, Orehek, Pirc; v šolski odsek: dr. Rožič, Jeglič, Lipoglavšek, dr. Puntar; v stavbni odsek: Pust, ing. Rueh, Jeglič, Olup; v obrtni odsek: Pust, Olup, Musar, dr. Ravnihar; v socialni odsek: Krek, Krvina, Rajnar, Golmajer; v zdravstveni odsek: dr. Lukan (NRS), Rajnar, Krvina, Debevec; v upravni odbor mestne elektrarne: Orehek, dr. Rožič, Rueh, Debevec; v odbor za mestne vožnje: Meze, Rutar, Olup, Pust; v direktorij mestne klavnice: Musar, Pirc, Jarc; v direktorij mestne zastavljalnice: Krvina, Golmajer, Lipoglavšek; v direktorij mestnega pogrebnega zavoda: Jeglič in Meze; v disciplinarno komisijo: Pirc in dr. Lukan; v kvalifikacijsko komisijo: dr. Rožič; v direktorij mestnega liceja: Jeglič, dr. Puntar, Dolenceva; v stanovanjski odsek: Rutar, Golmajer, dr. Rožič in Rajnar; v direktorij mestne hranilnice so bili izvoljeni: dr. Rožič, dr. Lukan (NRS), Rutar, Olup, dr. Jerič, Albin Zajec, Rojina, Bahovec Jože in Šalehar. Vsi preje navedeni so bili izvoljeni na predlog obč. svetnika Kreka.

Nato je občinski svet razpravljal in glasoval o proračunu. To poročilo priobčimo kasneje. Sejo je župan ob 11. uri prekinil in odredil nadaljevanje v četrtek ob 5 popoldne.

Novi načelniki odsekov oziroma predsedniki upravnih odborov

Z ozirom na novo sestavo večine obč. sveta dobi SLS: podnačelnika v personalno-

pravnem odseku (Pirc Joža), načelnika v stavbnem odseku (ing. Rueh), podnačelnika v finančnem odseku (Evgen Jarc), podnačelnika v šolskem odseku (dr. Puntar), načelnika v obrtnem odseku (Pust), načelnika v socialnem odseku (Krek), načelnika upravnega odbora mestne elektrarne, plinarne in vodovoda (Fr. Orehek), podnačel. v mestni klavnici (Jarc), podnačelnika v zastavljalnici (M. Golmajer), podnačelnika v kuratoriju pogrebnega zavoda (Jeglič), podnačelnika liceja (Jeglič), načelnika disciplinske komisije (dr. Lukan NRS), člana kvalifikacijske komisije (dr. V. Rožič), podnačelnika stanovanjskega odseka (dr. Rožič), podnačel. mestne hranilnice (dr. Jerič).

Nujni predlog

občinskega svetovaleca Jožeta Pirca v zadevi razširjenja električne cestne železnice.

Ljubljanska cestna železnica nikakor ne odgovarja potrebam Ljubljane, kakor se je v zadnjih letih razvila. V skladu tega predlagam:

Občinski svet se izjavi v principu za razširjenje električne cestne železnice in sicer v smeri: Ljubljana—Vič, Ljubljana—St. Vid, Ljubljana—Ježica. — Župan se pooblašča, da stopi v dogovor z upravo električne železnice v svrhu naprave in predložitve načrtov ter rentabilitetnega računa, da se more čimprej pričeti z razširjenjem cestne železnice v zgoraj navedenih smereh.

Nujni predlog

občinskega svetovaleca prof. Eugena Jarca v zadevi regulacije Ljubljane s pritoki.

Poljedelski minister Stankovič je v svojem ekspoziju napovedal, da se bo porabila od t. z. zemskega posojila poldruga milijarda dinarjev za melioracijske namene in preskrbo zemlje z zdravim pitno vodo.

Z ozirom na to se gospodu županu naroča, da stori takoj vse potrebne korake, da se v gradbeni program vnese tudi dokončanje regulacijskih del na Ljubljani s pritoki. Zlasti naj stopi v ta namen takoj v stik z ljubljanskim oblastnim odborom.

Nujni predlog

občinskega svetovaleca Mihaela Kreka v zadevi zgraditve stanovanjske kolonije mestnih delavcev in uslužbencev.

Občinski svet je že opetovano naglašal, da morajo javne korporacije prispevati k rešitvi stanovanjske bede predvsem s tem, da skrbijo za primerna stanovanja svojih lastnih uslužbencev. Mestna občina Ljubljana je v tem pogledu za svoje uradništvo že nekaj napravila. Najvažnejša socialna naloga mestne občine pa je, da poskrbi za trajno in dostojno stanovašišče mestnih delavcev in delavcev v mestnih podjetjih ter njihovih družin.

Zato občinski svet skleni:

1. Mestna občina da vsakemu delavcu, ki je v njeni službi ali v službi katerega njenega podjetja, kakor tudi nižjim uslužbencem svojim in svojih podjetij, brezplačno stavbišče za zgradbo male enodružinske stanovanjske hiše z največ tremi sobami, kuhinjo in pritliklinami ter primernim vrtičem, kadar to uslužbenec zaprosi in se zaveže v primernem roku zgraditi zase tako domovašišče.

2. Mestni gradbeni urad izdela na prošnjo brezplačno v ta namen potrebne načrte.

3. Mestna občina da posilenc iz vrst mestnih podjetij jamstvo za potreben kredit za zgradbo stanovanjske hiše. Pogoji, pod katerimi daje občina to jamstvo, se določijo v posebnem pravilniku.

Nujni predlog

občinskega svetovaleca Orehka v zadevi elektrifikacije mesta Ljubljane in okolice.

Znano je, da se vsled pomanjkanja cenekega električnega toka ne more razvijati v Ljubljani in njeni okolici industrializacija v toliki meri, kakor bi to zahtevali interesi Ljubljane. Pred nekaj leti se je sicer razširila ljubljanska električna centrala z Diesel-motorji, vendar je pa bilo to razširjenje nezadostno ter neracionalno izpeljano. Potrebna je zgradba večje hidroelektrične centrale na Savi v bližini Ljubljane. Zato predlagam:

Občinski svet skleni:

1. Mestna občina naj stopi v zvezo z oblastnim odborom in eventualno z drugimi interesenti za zgradbo hidroelektrične centrale na Savi.

2. Župan se pooblašča, da pripravi vse potrebno za izvedbo predlagane elektrifikacije.

Nobenih sprememb

r Belgrad, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Po sprejetju proračuna se tako v vladni večini, kakor v vseh krogih ugotavlja, da je vlada stabilna. Vse verzije, ki so krožile o tem, kako bi imelo priti v vladi do velikih sprememb, so padle. Po spopolnitvi poštne ministrstva po smrti ministra Kociča, ki se bo v kratkem izvršilo, se bo politični položaj popolnoma uredil. Skupščina bo nadaljevala z rednim delom. Radi tega ni v političnem življenju pričakovati nobenih sprememb.

Radi pogreba Kociča -- zatišje v politiki

r Belgrad, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Radi pogreba ministra Kociča je danes počivalo v Belgradu vse politično življenje. Bilo ni nobenih važnih dogodkov. Predsednik vlade Vukičević je šel po pogrebu v dvor v avdienco. Popoldne se je sestal plenum zakonodajnega odbora in odbor za stanovanjski zakon.

Novi poslanci

r Belgrad, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Danes popoldne je imel sejo verifikacijski odbor. Na seji je razpravljal o verifikaciji mandata Borisa Ristića, ki pride v skupščino na mesto pokojnega dr. Kociča. Ristić je sodnik belgradskega trgovskega sodišča. Nadalje se je odbor bavil z verifikacijo mandata dr. Edena Nagy-ja, odvetnika iz Subotice, ki pride v skupščino namesto dr. Subotića.

Pilsudski dal zvezati poslance

v Varšava, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Danes popoldne je bila slovesna otvoritev novoizvoljene poljskega sejma. V zastopstvu državnega predsednika je prišel maršal ministrski predsednik Pilsudski. Levičarski radikali Ukrajinci in komunisti so ga sprejeli z medklci. Nato je dal Pilsudski po notranjem ministru poklicati več policistov, ki so pet poslancev, tri Ukrajince in dva komuniste, zvezane odpeljali iz dvorane. Vladni pristaši so to glasno odobraval, čemur se je pridružil tudi del tribun. Socijalisti in ostali zastopniki levece pa so protestirali. Socijalisti so zapeli svojo bojno pesem in s tem maršala še nekoliko časa niso pripustili k besedi. Pilsudski je zaklical: »Mir tam!« in ko je nastal mir, je prečital kratki otvoritveni govor. Nato je sledila zaprisega, ki je bila zopet prekinjena z velikimi hrupnimi manifestacijami, tako da se je seja morala zaključiti. Ni še mogoče predvideti, kdaj bo mogoča zopetna otvoritev.

Novi aretacije v Moskvi

v Moskva, 27. marca. (Tel. »Slov.«) V vodstvu moskovskega strojnega trusta je GPU izvršila več aretacij, ker se je ugotovilo, da je več nameščenecv tekem zadnjega leta protizakonito s kodkupnino odprodalo privatnikom za 1 in pol milijona rubljev stavbnega železa, katerega zelo primanjkuje in ga država podjeto nimajo. Proti nastavljenecem in privatnikom se bo vložila tožba radi gospodarske protirevolucije.

Kongres frontnih bojevnikov

v Pariz, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Kongres bivših frontnih bojevnikov, ki se je vršil lansko leto v Luksemburgu, je imenoval svoječasnno komisijo, da pripravi sklicanje drugega kongresa. Ta komisija, ki ima 30 članov, in sicer polovico od zaveznikov, polovico pa od bivših štirih centralnih držav, se sestane 31. marca v Parizu, na sedežu mednarodne zveze frontnih bojevnikov. Kongres, ki se bo predvidoma sklical v Parizu koncem junija, bo razpravljal o vprašanju ohranitve miru. Dalje se bo kongres bavil s proučevanjem materialnega stanja vojnih žrtev v vseh udeleženi državah. Udeležbo je napovedalo nič manj kot 60 velikih zvez iz 14 držav.

S preiskovalno komisijo na Madjarsko

v Pariz, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Kakor že javljeno, se bo komisija trojice, ki jo je imenovalo Društvo narodov za preiskavo madjarske tihotapske afere, koncem tega tedna sestala na sejo v Parizu. Kakor piše »Paris Soir«, se na tukajšnjih pristojnih mestih računa s tem, da bo komisija sklenila, da se odpošlje na Madjarsko preiskovalna komisija. Potrdila te informacije dosedaj še ni.

Madjarska bilanca visoko pasivna

v Budimpešta, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Uradni izkaz o madjarski zunanji trgovini meseca februarja 1928 o novem katastrofalnem povišanju prebitka uvoza, celo napram rekordnemu pasivu lanskega leta. Vrednost uvoza znaša v letošnjem februarju 95.9, vrednost izvoza pa 60.5 milijonov pengerejev, in znaša pasivum 35.4 milijonov pengerejev. Lansko leto februarja pa je znašal pasivum 23.5 milijonov pengerejev.

Wirth preide k demokratom?

Berlin, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Glede bodočih volitev se glede kandidatur vodilnih politikov doznava: Marks, o katerem se je govorilo, da se bo umaknil iz politike in se popolnoma posvetil šolski organizaciji, bo kandidiral v Düsseldorfu. Zunanji minister Stresemann je prijavil kandidaturo na Bavarskem. Düsseldorfski demokrati so ponudili kandidaturo dr. Wirthu. Dr. Wirth se še ni odločil in bo najbrže čakal, da mu v kakem okrožju ponudi vendarle centrum poslansko mesto.

Amerikance predlaga, da Amerika prekine zveze z Romunijo.

v Newyork, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Socijalistični poslanec Berger je v poslanski zbornici predlagal resolucijo, ki zahteva uklenjenje diplomatskih odnošajev z Romunijo radi njenega postopanja z verskim in narodnimi manjšinami ter omenja kot primer uklenjenje diplomatskih odnošajev z Rusijo leta 1911.

V Atenah gore tobačne tovarne.

v Atene, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Tobačne tovarne v Atenah in Kavali so imele ogromno škodo vsled požarov, katere pripisuje policija agitaciji komunističnih agentov, ki so prišli z Dunaja. Škoda znaša v atenski tovarni 4 milijone zlatih mark. Brez kruha je ostalo 3000 delavcev.

Ciril bolgarski izgubil dedščino

v Praga, 27. marca. (Tel. »Slov.«) Po odločbi vrhovnega sodišča je sedaj Ciril bolgarski izločen iz dedščine princa Filipa Koburškega glede češkoslovaških fidejkomisov, kot edini dedič pa je priznan Jozua Koburški, proti kateremu bo morala vložiti tožbo za nujni delež princesinja Marija Doroteja Schleswig-Holstein.

redu vali gost dim. Takoj sta obvestila gasilce, ki so bili v par trenutkih na licu mesta. Vlomili so vrata in takoj pričeli gasiti. Gašenje je bilo spočetka težavno, ker se radi gošlega dima ni videlo, kje pravzaprav gori. Okoli pol desetih je bil ogenj pogasjen. Po izjavi lastnice trgovine g. Katinke Widmajer znaša škoda okoli 200.000 Din. Kako je požar nastal, se ni moglo ugotoviti. Goreti je pričelo pri peči, vendar g. Widmajer trdi, da peč že od sobote ni bila zakurjena. Možno je, da je kdo vrgel nevede tlečo vžgalico ali pa ostanek cigarete na papir, ki je ležal v bližini peči na tleh.

○ **Predavanje** dr. Majerja o vojnih dogodkih v Julijskih Alpah je privabilo še dokaj interesentov v Union. Predavatelj je obudil spomine na avstrijsko-italijanske boje v tem gorovju in jih osvežil s številnimi skioptičnimi slikami. Predaval je v nemškem jeziku.

○ **80letnico** praznuje danes gđ. Zavrl, kuharica pri gđ. J. Lozarjevi. Bog jo ohrani še mnogo let.

○ **»Nisem ukradel, našel sem kolo!«** je zatrjeval pred policijskim uradnikom včeraj neki Silvo G., strušarski pomočnik, ki je bil aretiran, ker so našli pri njem tuje kolo. Mesca oktobra 1927 je bilo ukradeno Iv. Oblaku, zidarskemu mojstru na Glincah, opolnoči izpred kavarne Zgonc v Rožni dolini 2500 Din vredno kolo. Sedaj je zvedel Oblak, da ima to kolo G. Policija je G.-ju kolo zaplenila. Silvo je na policiji sicer priznal, da si je kolo neupravičeno prilastil, trdi pa, da kolesa ni ukradel, temveč da ga je našel pred omenjeno kavarno. Verjeli mu seveda niso in se bo moral Silvo pred sodiščem že drugače mazati iz škrpcev.

○ **Rekruta je okradel.** Veselo in korajžno je privrskal v Ljubljano mladi rekrut Edi M. od nekod iz bližnje okolice. Na klobuku je imel velik šopek, v žepu pa vse polno »kovačev« in še večjih bankovcev. Ni čuda, da je bil rekrut Edi vesel, in kako ne bi bil na tako svečan dan, ko gre vendar k vojakom. Zavil je v gostilno in še v drugo, v tretjo, da jih nazadnje že ni več štel. Pridružil se mu je medtem dolgi Rudl iz Kravje doline, ki sicer ni dajal za pijačo, pač pa je pomagal Editu popivati. Ko so ju končno vrgli iz zadnje gostilne, je Rudl povabil Edita k sebi v hlev, kjer sta prenočevala na senu. Zjutraj je Edi z žalostjo ugotovil, da je njegov šopek ves blaten, v žepu pa ni niti belica več. Ker se mu je čudno zdelo, da bi kar tako na sami pijači zapravil 1500 Din, je šel in je ovadil Rudla rativine. Rudl je bil aretiran, vendar pa tatvino odločno taji in noče o denarju kar nič vedeti.

○ **Krošnjarij.** Kljub temu, da oblasti niso krošnjarjem nič kaj naklonjene, jih je v mestu vedno več in si po javnih lokalih že kar podajajo vrata. Policija jih vsak dan nekaj prime, in sicer take, ki krošnjarijo brez dovoljenja. Krošnjarije izroči policija nato magistratu, ki jih s prisilnim potnim listom izžene iz mesta. Kruh krošnjarjev vsekakor ni bogve kaj hvaležen.

„Chinoferrin“

KINA VINO z železom, najučinkovitejše sredstvo proti slabokrvnosti. - Dobiva se v vsaki lekarni.

○ **Specijalna trgovina dunajskih bluz, krasne kasha-obleke, Kristofič-Bučar.**

○ **Volnene obleke, bluze, damsko perilo** in nogavice priporoča po najnižjih cenah. Ign. Zargi, Sv. Petra cesta.

Dve obrtnošolski razstavi

Na Tehniški srednji šoli v Ljubljani obstoja oddelek Gradbenega rokodelstva šola, ki je delovodna šola za zidarske in tesarske pomočnike. Šola traja tri zimske semestre po pet mesecev in se vsako leto zaključuje s koncem meseca marca. Za letošnji zaključek priredi šola samostojno razstavo raznih rokodelskih del učencev. Razstavljene bodo risbe iz projekcijskega nauka (prof. ing. Novak Leo), iz stavbnega konstruktivnega risanja in iz stavbne mehanike (prof. ing. Skof Rudolf), iz konstruktivnega risanja za tesarje (prof. ing. Dimnik Stanko), dalje splošni in podrobni gradbeni načrti različnih zgradb, zlasti gospodarskih poslopij (prof. ing. arh. Treo Rudolf) in prostoročno in narodno dekorativne strokovne risbe (prof. Grebenc Oton).

Istočasno bodo razstavljena šolska dela prvega soboljšarskega tečaja, ki se je letos vršil na Tehniški srednji šoli od 23. januarja do 23. februarja. Tečaj je za mojstre in pomočnike priredil Urad za pospeševanje obrti, a organizirala ga je Umetniška šola »Probudas«. Tečaj je vodil profesor Saša Šantel s sodelovanjem slikarskega mojstra Josipa Božiča. Pouk se je vršil po programu društva »Probudas«, ki propagira uporabo narodnih motivov v modernem zmišlu.

Udeleženci tečaja so po svojih risbah izrezali patronne in so prenesli slike z zidnimi barvami na velike pole papirja. Kot sklepno nalogo so po načrtih profesorja Šantla poslali dvorano Tehniške srednje šole, kjer bodo razstavljena vsa dela.

Razstava bo odprta od 1. do 3. aprila vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 18.

Šolsko ravnanstvo vabi k razstavi vse prijatelje obrtnega šolstva.

Društvo trgovskih potnikov in zastopnikov za Slovenijo v Ljubljani

je imelo 18. t. m. četrti redni občni zbor, kateri je pokazal, da vlada v vrstah članov zanimanje za svojo stanovsko organizacijo in da je njeno delo v korist kakor članstva tako tudi trgovine sploh. Društvo skuša z vsemi silami doseči svoje cilje. Predvsem dela društvo na tem, da izvršuje v trgovini tako važen poklic trgovskega potnika in zastopnika le kvalificirane osebe i. s. take, katere so se trgovine ušle in jo poznajo iz lastnega življenja. V poklic potnika se vrinjajo razne osebe, ki se v svojem prvotnem poklicu ne morejo udeleževati ali radi nesposobnosti ali iz drugih vzrokov. Nekvalificiran potnik ne služi koristim trgovine in svojega odjemalca ampak večinoma gledajo taki na to, da zaslužijo provizijo, vseeno kako, samo da jo zaslužijo, po znanem židovskem navodilu: Mache Geld mein Sohn, ehrlieh wenn du kannst, aber mache Geld. Društvo hoče čuvati stanovsko čast in pospeševati stanovske koristi. Neumorno in na vse dopustne načine se trudi društvo, da bi doseglo za trgovske potnike in zastopnike tiste ugodnosti pri prometnih napravah, kakor so jih imeli pred vojno na našem ozemlju in kakor jih imajo trgovski potniki v vseh kulturnih državah, kjer pospešujejo in cenijo trgovino. Le v naši državi doslej še ni bilo mogoče doseči takih olajšav. Društvo se pa nadeja, da bo to doseglo vsekakor po komercializaciji železnice. Omeniti je, da je Jadranska plovnica že dovolila ugodnosti članom društva. Tozadevna pojasnila dobe člani v društveni pisarni, ki se nahaja sedaj na Gospodarski cesti pri tajniku g. Bratovžu.

Člani so zavarovani zoper nezgode in žalostni slučajni so dokazali, kako potrebno in umestno je tako zavarovanje.

Društvo je zastopano po svojem predsedniku v odboru trgovskega dobrotelnega društva »Pomoč«. Vsem trgovskim potnikom in zastopnikom toplo priporočam, da niso samo člani tega koristnega društva, ampak tudi agitirajo med trgovstvom, da bo društvo šlo med svoje člane vse pripadnike trgovskega stanu. Odslej bo tudi društvena poslovilnica služila delovala v večji meri ter bo svoje objave pridobevala v »Trgovskem listu«, katerega naj člani širijo in priporočajo med trgovstvom.

Predsednik društva, g. Seljak, je sporočil željo starejših trgovskih potnikov g. Schifferja, ki leži sedaj težko bolan, da bi društvo osnovalo podporni sklad za onemogle in potrebne člane društva. Občni zbor je naročil odboru, da razmišlja in obravnava nasvet g. Schifferja.

Društvo se bo zopet obrnilo na hotelirje, da bi dovolili organiziranim trg. potnikom ugodnosti v cenah za sobe in hrano, kakor so dovoljevali že

pred vojno in razni hotelirji dovoljujejo tudi danes.

Izvoljen je bil z vzklikom za predsednika dosedanj prednik g. Seljak kakor tudi na novo prejšnji odbor.

Med slučajnostmi so razni udeleženci sprožili marsikatero dobro misel in stavili koristne nasvete, o katerih bo razpravljalo društveno odbor. Trgovski potniki in zastopniki, ki še niste člani društva, pa vendar imate mnogo besed o delovanju društva, kot nečlani govorite, kaj bi naj društvo storilo in kako delovalo, vabimo vas, da vstopite kot člani. Kot taki imate možnost, da uveljavljate svoje nasvete in predloge. Stanovska dolžnost veže itak vsakega trgovskega potnika in zastopnika da je član svojega stanovskega društva.

Maribor

□ **Prosvetna zveza** v Mariboru priredi jutri zvečer ob 8 v dvorani Zadržne banke prosvetni večer, na katerem bo predaval g. Sedivy o Podkarpatski Rusiji. Predavanje bodo pojasnevale zelo lepe skioptične slike.

□ **Stalna Vincencijeva konferenca** v Mariboru ima svoj redni sestanek na cvetni petek, 30. marca, ob 20. uri v stolni župnijski pisarni. Na sporedu je poleg običajnih točk še: 1. Razgovor o velikonočnih podporah, 2. poročilo o podpiranih strankah, 3. ureditev stanovske pisarne itd. Čl. gg. duhovniki in vsi prijatelji krščanske dobrotelne iskreno vabljeni. — Odbor.

□ **Evidenco odpovedanih stanovanj** želi dobiti mestni magistrat; zato poziva vse najemnike mesta Maribor, katerim je bilo stanovanje s 1. majem 1928 odpovedano, da to pismeno javijo mestnemu magistratu. V prijavi je treba navesti število družinskih članov, poklic, ulico, obseg stanovanja ter ime hišnega posestnika.

□ **Napredovanje tekstilne industrije** v Mariboru. Kmalu po prevratu se je preselilo iz Českoslovaške v Maribor zelo veliko tekstilnih podjetij. Vse tekstilne tvornice v Mariboru so nove moderne stavbe, opremljene z najmodernejšimi stroji, in ti obrati povečujejo od leta do leta tvorniške prostore. Največja tozadevna tvornica za apreturo je Doktor in drug na Ruški cesti, ki bo začela z znatnim povečevanjem in razširitvijo obratnih prostorov.

□ **Dve težki poškodbi.** V nedeljo je bil prepeljan v mariborsko splošno bolnišnico iz Slivnice pri Celju 13letni Alojzij Kranjc, učenec 3. razreda ljudske šole. Na potu v šolo mu je pognal součenec Anton Zafran kamen s tako silo v levo oko, da mu bodo morali oko odstraniti. — V Ptujtu sta se igrala s pištolo na pero 13letni gimnazijec Jelič Herbert in njegov 11letni brat. Brat je porinil v pištolo leseni klinec, na kojega konec je pritrdil šivanko. Ustrelil je proti Herbertu in ga zadell naravnost v levo oko. Ranjeno oko se je vnelo radi rjavelosti šivanke in težko poškodovane fantka so prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer bo skoro gotovo ob oko.

Celje

□ **Združitev celjske mestne in okoliške občine** je bil predmet razgovora na sestanku somišljenikov SLS v Celju ponedeljek. Izčrpno je orisal pravno, upravno, politično in gospodarsko plat vprašanja g. dr. Vek. Voršič. Na sestanku se je soglasno konstatiralo, da se more združitev izvršiti samo ob popolnem soglasju prizadetega prebivalstva in tako, da zlasti kmetstvo prebivalstvo na periferiji obširne občine ne bo zapostavljeno. Izrečno se je poudarjalo, da je vprašanje izredno težko narave in da ne gre predčasno zavzeti kakšnega konkretnega stališča. Stališče za ali proti bo mogoče zavzeti šele, ko se bodo tekom razmišljanja in razgovorov pokazali vsi momenti, ki jih je treba v tej važni stvari vpoštovati. Ponedeljkov sestanek SLS je brez dvoma imel ta uspeh, da so se udeleženci lahko uverili o delikatnosti vprašanja.

□ **Stalni volitni imeniki celjske mestne občine** so od 21. marca t. l. zopet razgrnjeni na mestnem magistratu. Vsakdo ima pravico zahtevati vpogled v imenike in jih tudi prepisati. Vsakdo lahko tudi zahteva ustno ali pa pismeno popravek volivnega imenika t. l. zahteva, da se kdo vpiše ali pa izbriše. Somišljeniki SLS si imenike lahko vpogledajo tudi v tajništvo SLS na Cankarjevi cesti.

□ **Celjski mestni občinski svet** ima v petek, dne 30. t. m. ob pol 6 zvečer v posvetovalnici mestnega magistrata svojo redno javno sejo. Na dnevnem redu so: Čitanje zapisnika zadnje seje, poročila pravnega in personalnega, finančnega in gospodarskega, stavbnega in vodoregularnega oddelka, oddelka za občinska podjetja, obrtnega in tržnega, socialno-političnega ter morebiti še kakšnega oddelka.

□ **Parni kotel je eksploziral.** V ponedeljek 20. t. m. ob 5.12 je iz neznanih vzrokov eksploziral parni kotel v tovarni Westen. Inženir inspekcije parnih kotlov, ki je bila o nezgodi takoj obveščena, je mogel ugotoviti da v stvari ne zadene delavcev nikakr krivda. Kaj je pravi vzrok eksplozije bodo ugotovili komisijski člani. Pri eksploziji je bil težko prizadet delavec Andrej Zidanšek, ki je dobil težke poškodbe na rokah in lažje po obrazu. Prepeljali so ga z avtomobilom v celjsko javno bolnico.

Dopisi

Kočevje

Volitve v premoženjsko upravo. V nedeljo, 25. t. m. so se vršile volitve v premoženjsko upravo mesta Kočevje; potekle so prav mirno. Volivnih upravičencev je bilo 406, volilo jih je pa 235. Izvoljeni so: Alojzij Kresce, trgovec, Rudolf Jonke, krojač, Ivan Zagar, mizar; namestnika Franc Hude, sodni oficijal v pok., Edi Tomitsch, gostilničar.

Iz službe je odpuščen g. Muser, sluga na okrajnem glavarstvu. Ibi bi moral za slugo na glavarstvo v Radovljico. Namesto predjuma pa — plava pola.

Iz **Št. Vida pri Stični.** S trudom in žrtvami zgrajeni dom je že začel roditi zaželjene sadove. Skoro da ne mine teden, ko bi ne zbral v svojih prostorih obilne množice, bodisi da se v njem navdušujemo za napredek v gospodarskem življenju, ali da se pomenimo o perečih socialnih, na-

rodnih in verskih vprašanjih. 11. marca nam je g. prof. Dolenc v skioptičnem predavanju razkril ironijo o svobodi in odrešenju, s katerimi so osrečili samopasni Italijani naše primorske brate. — 17. marca je priredil naš »Orel« dobro uspelo akademijo z originalno zamišljenim in zelo pestrim sporedom. Najznačilneje je bilo to, da so ves program, ki je vseboval prelepe verske točke in donekade za narodno življenje onstran meja, izpolnili člani »Orel« sami — in to preprosti kmečki fantje. Telovadni natopi so vzbudili priznalo odobravanje vseh gledalcev. — 25. marca smo se zopet zbrali v domu, da tudi mi zaključimo sveto in Callesu, kako zelo obsojamo kot ljudje in katoliki zverinstva, ki se v Mehiki dogajajo nad našimi verskimi sobrat. Zbrala se je množica do 500 ljudi. — Tej manifestaciji je na istem mestu sledilo poučno in vsem dostopno predavanje o umnem gnoljenju. Govoril je g. šolski upravitelj L. Jenikar.

Stari trg pri Ložu. Osnovni se je v Starem trgu odbor za postavitev spomenika padlim v vojni za celo župnijo; pobudo so dali obenem invalidi in obč. odbor. — Događena je šola na Gor. Jezeru; največ je prispevala občina, ki mora itak večino prejemkov izdati za šolstvo, 20.000 dinarjev je dala država, precej dela in voženj pa vasčani; izredno mnogo dela in poti je za to šolo žrtvoval preds. šol. odbora g. Sepec. — Organiz. g. Turk pripravlja cerkveni koncert (40 glasov, skladbe največ Griessbacherjeve, Hochreiterjeve, Sattnerjeve, Premrljeve) z mešanim zborom (številni soli in dueti). — Jeseni se je izvozilo ca 30 vagonov senna iz naše doline po 36 do 40 par kilogram; zdaj ga nekateri kupujejo po 50 do 75 par kilogram. — Vseled slabe ceste in nizke tovarne je v par letih dnevni zaslužek s parom konj padel od 300 Din na 90 do 100 dinarjev.

Licencovanje bikov v Turnišču. Živinska razstava v Turnišču, ki se je vršila lansko leto, je vzbudila tudi v širših slovenskih gospodarskih krogih veliko pozornost, kajti toliko lepe živine je videti na malokateri razstavi, kakor je bilo priglane na to razstavo. Letošnje licencovanje bikov, ki se je vršilo 15. t. m. je pokazalo, da Turnišče in okolica v tem oziru ne nazadujeta. Iz Turnišča samega in petih okolišnih občin je bilo priganih 59 bikov. Najbolj se je izkazala Nedelica, ki je sama pokazala 22 bikov in sicer najlepše. Gofijo se biki simmentalske pasme, ki jo je udomačil v Nedelici Peter Solar in jo s prirojenim razumevanjem tako dvignil, da je bil ponovno odlikovan in nagraden. Licencovalna komisija je bila z uspehom zelo zadovoljna, kar je za Turnišče dobra vzpodbuda, da še nadalje posveča veliko skrb živinoreji.

Sport

Predavanje prof. dr. Šarabona o »Olimpijski ideji«, ki je bilo napovedano za včeraj zvečer, je bilo na željo predavatelja preloženo z oziranjem na predavanje »Boji v visokih Alpah«, ki se je vršilo isti večer v hotelu »Union«.

SPORT V FINSKIH BRAMBNIH ODDELKIH.

Posplošenje sporta na Finskem je morda posledica sportne organizacije finskih brambnih oddelkov. Ti oddelki so se porodili v sili vojske, v letih 1917 in 1918, ko so mislili na Finskem na vpade boljševikov. Bili so to prostovoljci. In ostalo je tako. Nekako sveta dolžnost vsakega za orožje sposobnega Finca je, da prostovoljno vstopi v to organizacijo. Oddelki so razdeljeni na 22 okrajev, v vsakem okraju vodi oddelke aktiven častnik, ki je v sportu doma. Poleg narodne zavesti je v Finski tudi sport nagibna moč za vstop v oddelke. Poleg oficijelnega vojaškega vodstva ima vsak oddelke še sportno vodstvo. Vsaka vaja ima za namen obenem tudi sportni uspeh, recimo rekord. Prirejajo najrazličnejše tekme, pozimi na primer distančne marše na smučah po potih in povprek, 50 do 150 mož skupaj. Dalje strelske vaje na smučah, izbirne tekme na razdaljo 20 km; 12 najboljših pride v odlično tekmo vse Finske, skupaj torej 264 mož. Povprečni čas prvih petnajstih je podlaga za kvalifikacijo finskih smučarjev. Kdor doseže ta čas in 10 odstotkov zraven, pride v 1. razred, s 20 odst. v 2. in s 60 odst. v 3. razred. Lani je bil najboljši čas na 20 km 1:30. Od finskih smučarjev jih je prišlo 200 v prvi razred, 1500 v drugi in 2000 v tretji razred.

Poleg teh prvenstvenih tekem brambnih oddelkov tekmujejo še prosto na 10 in na 50 km. Na čelu so Raivio, Niku in Lappalainen; o zadnjem vemo, da je dosegel na Holmenkolu v teku na 50 km prvo mesto.

Najbolj naporene a tudi najbolj poučne so tekme povprek po ledu in po prostranih nordijskih gozdi; poleg fizične moči zahtevajo te tekme izrazit čut za orientacijo, in znaša v slučajih snežnih viharjev časovna razlika včasih več ur.

Brambni oddelki so nepolitični in sprejmejo vsakogar, samo komunistov ne (zaradi boljševiške špijonaže). Nad 100.000 sportnikov je združenih v njih. Nobena država na svetu ni tako navdušena za sport kot Finska. A ne gledajo samo, temveč tudi praktično delajo, na deželi in v mestih. Najboljši med sportniki imajo svetovne rekorde vseh vrst sportnih panog. Sportno vzorna je Finska.

AMERIKANCI V AMSTERDAMU.

Odšli bodo v Evropo 11. julija; mislimo na zastopnike lahke atletike. Kdo bo prišel, se sedaj še ne more reči; v juniju se bodo vršile ameriške prvenstvene tekme, in tam se bo odločilo. Gotovo bo mo brali večino sledečih imen:

100 m: 200 m: Borah, Bowman, Locke, Pad-dock, Hussey, Jackson, Scholz, Cummings, Hubbard. 400 m: Spencer, Haynes, Alderman, Philipps. 800 m: Hahn, Watson, Martin, Akney. 1500 m: Hahn, Conger, Cox, Boodwin. 5000 m: Lermond, Paynes, Myers, Gray. 10.000 m: Ossit, Lermond. Maraton: Miles, Michelson, Mellor, de Mar, Zuma, Wendling. 100 m lese: Werner, Nichols, Leistner, Dye. 400 m lese: Gibson, Taylor, Grumbles. Skok v višino: Osborne King, Coggeshall.

Burg. Skok na daljavo: Hubbard, Bates, Bombro, Hill.

Skok s palico: Carr, Barnes, Edmonds, Myers. Diskos: Clifford, Hofman, Houser, Nindfoot, Thornhill.

Krogla: Schwartz, Clifford, Hofman, Houser, Kuck.

Kopje: Hines, Harbow, Joquin, Moroney. Klavijo: Merchant, Grath, Linn, Gwinn.

Iz naših sestavkov o sportu lahko sklepamo, kakšna armada je to in kako težko nalogo bo imela Evropa, da se je ubrani.

Pridohvalite novih naročnikov!

IŠIAS

in slične reumatično-neuragične boleti le-
čitel — Izlečenje v 3 dneh z jamfeno.

Zdravilišče dr. BONCINA-EINETTI

Trieste. VI. Fabio Filzi 23.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Sreda, 28. marca: MLADOST. Red A. Cetrlje. 29. marca: Zaprtlo. Petek, 30. marca: MLADOST. Red D. Sobota, 31. marca: Zaprtlo.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Od 26. do 31. marca je opera zaprta radi gostovanja v Subotici in Belgradu.

Za prvo vprizoritev Pasijona, ki se vrši v nedeljo dne 1. aprila ob treh popoldne v dramskem gledališču, opozarjamo predvsem podeželne interese, da rezervirajo vstopnice pri dnevnih blagajni v opernem gledališču in jih istotam vsaj do sobote zvečer dvignejo. Prva repriza Pasijona se vrši v ponedeljek dne 2. aprila ob osmih zvečer in je namenjena predvsem šolski mladini, ki odide tekom tedna na počitnice.

Mariborsko gledališče

Sreda, 28. marca ob 20. uri: ORLOV. Ab. D. Kupo-ni. Zadnjikrat.

Prireditve in društvene vesti

Ljubljana.

Slovensko kat. akad. starešinstvo priredi v četrtrek dne 29. marca ob 8 zvečer predavanje v dvorani Akademskega doma. Miklošičeva cesta 3. Predava prednik obl. odbora g. dr. M. Natla-čen »O naši oblastni politiki«. Gg. starešine in akademiki vljudo vabljeni!

Seja Slovenske Straže se vrši v sredo dne 28. marca t. l. ob 5 pop. v prostorih slov. kat. akad. starešinstva na Miklošičevi cesti 7. prilt. Dnevni red: Problem slovenskih narodnih manjšin. Ker

Cerkveni vestnik

Verske konference za izobražence so v kapeli pri sv. Jožefu 1. 2. in 3. aprila ob pol osmih zvečer. Govori vseuč. prof. g. dr. Turk: O temeljnih silah verskega življenja. Gospodje dobrodošli.

Kaj je novega

KOLENDAR.

Sreda, 28. marca. Janez Kapistran, Kastor, Guntram. — Jutri: Ciril. — Lunina sprememba: Prvi krajec ob 12. uri 54 minut. (Po Herschlu se napoveduje dež.)

Dunajska vremenska napoved za 28. marec: Milo vreme bo trajalo z izpremenljivim oblačenjem. Na zahodu najbrže padavine.

ZGODOVINSKI DNEVI.

28. marca: 1472 se je rodil italijanski slikar Fra Bartolommeo. — 1592 se je rodil v Njivicah pri Ogorskem Brodu na Moravskem pedagog Jan Amos Komenski. — 1749 se je rodil matematik in astronom Pierre Simon Laplace. — 1888 je v Ljubljani umrl slovenski kipar Anton Mlakar. — 1876 se je v Trstu otvoril tramvajski promet s konji. — 1887 so Nemci zasedli Kamerun. — 1909 je srbska narodna skupščina proglasila našega kralja Aleksandra za prestolonaslednika.

* * *

★ † Don Juraj Biankini. V torek zvečer ob 11. uri je v Splitu umrl politik, novinar, bivši poslanec, minister in častni predsednik »Jadranske Straže« don Juraj Biankini v 81. letu starosti. Pokojni Biankini je bil zadnjih 40 let najmočnejša politična osebnost v Dalmaciji. V času narodnega prepoda je kot mlad duhoven stopil v politično življenje. V l. 1871. je prevzel uredništvo »Narodnega Lista«, pri katerem je ostal do 1920, ko je list vsled pretenj Italije prenehal izhajati. V aktivno politično strankarsko življenje je stopil 1881, ko je bil kot član narodne stranke izvoljen za poslanca v dalmatinski deželni zbor. Od 1892 do 1918 je bil poslanec v dunajskem parlamentu, kjer je bil znan kot eden najboljših govornikov. Nekatere svoje govore je izdal v posebni izdaji. Po vojni ni znal vedno najti pravo linijo, ki bi bila v interesu hrvatskega naroda in v soglasju z njegovim duhovniškim položajem, toda pri tem se mora upoštevati njegova starost. Za svoje zasluge je bil odlikovan z redom Sv. Save I. razreda. — V Splitu se pripravlja slovesen pogreb.

★ Umrl je na dan sv. Jožefa nekdanji duhovnik lavantinske škofije g. Franc Kakuška, dekan v Zatonu na Češkem, po dolgi, mučni bolezni. Kot kaplan je devet let deloval po raznih župnijah, potem se je vrnil nazaj v svojo domovino.

Varujte se hripe!

Najboljše varstvo proti hripi, škriatelj, difteriji, angini, influenci in prehladu nudijo Vam preizkušene

ANACOT-PASTILE

DR. WANDER

Nobena hiša ne bi smela biti brez njih! Cena jim je tako nizka, da so vsakomur dostopne. Čuvajte se manj vrednih preparatov, ki v novjšem času posnemajo Anacot-pastile.

vsoto. Ko sem prišel zvečer domov, je že čakala na me, oblečena v novo obleko.

»Ali ni srčkana?« je dejala, ko mi je priškokljala naproti ter se sukala pred menoj kot bi bila dvajset let stara. »Dasiravno je čisto priprosto izdelana in z črnega klota, vendar je nadvse ljubka in nekaj posebnega. In ta pentlja tu ob strani, kaj takega še nisem videla. Pri Evansu v Westendu, kjer sem jo kupila, so mi dejali, da je to nekaj izrednega in nimajo nobene več v zalogi.«

Zares, Angelika je bila neznansko zadovoljna z obleko, to sem videl in bil sem zadovoljen, da je tako, češ, imel bom vsaj nekaj časa mir.

»Zelena bo postala same zavisti, ko me bo videla v tej obleki. Nalašč se bom sukala okoli nje, ne da bi jo hotela poznati, ignorirala jo bom in sicer za vedno.«

Prišel je oni veliki večer, in vse je šlo gladko do trenutka, ko sva stopila v dvorano. Angelika je hitro z očmi preletela dvorano, da bi čimprej našla svojo prijateljico, sedaj sovravnico Margareto Jameson. Kmalu jo je opazila in pripravljala se je, da izvrši, kar si je namenila. Toda, ona jo je prehitela ter v družbi večjega števila dam prišla naproti. Vzradoščena ji je prožila roko ter dejala: »Zelo me veseli, da si prišla, Angelika. Oh, pa nova obleka! Kot bi bila vilita na tebi. Ne tega bi si ne bila mislila, da ti bo tako dobro pristojala. Kdo bi si bil mislil, da boš šla končno vendarle ponjo. Saj to je ista obleka, katero sem ti poslala na ogled. Seveda je, med tisoči in tisoči bi jo spoznala, kjerkoli bi jo videla. In pa, da si se potrudila tako daleč ter šla sama ponjo? O, jaz sem vedela, da ti bo všeč, akoravno ne na prvi mah. Da, v tej obleki izgledaš skoraj kot bi bila vitka.«

Med pritaženim hihitanjem je s svojimi tovarišicami obrnila pozornost na drugo skupino prišlecev.

Angeliko so spreminjale vse mavrične barve od smaragdno-zelene pa do bledorumen, predno je sploh prišla do nape. Nato pa se je obrnila k meni ter s slabotnim glasom dejala: »John, domov.«

★ Pogreb v Celju umrle gospe Mine Drole roj. Lukam bo v četrtek, 29. marca, ob 10 dopoldne v St. Jurju ob Taboru.

★ Promocija. Danes promovira na graški medicinski fakulteti za doktorja vsega zdravilstva g. Jože Picej iz Skočjana na Koroškem.

★ Osemdesetletnica starosti obhaja 30. t. m. ugledna ga. Rina Ivančič-Deu, učiteljica v p. v Ljutomeru. Rojena je bila v Novem mestu l. 1848., ter je prišla v Ljutomer učiteljico l. 1876. Po 40 letnem zelo uspešnem delovanju je l. 1916. vstopila v zaslužni pokoj. Jubilarica uživa največji ugled v mestu in okolici. Vzgojila je nebroj pridnih deklet, žena in gospodinj, ki bodo svoji vrli učiteljici hvaležne, dokler živi.

★ Umrl je 16. t. m. na Bizelskem v 84. letu starosti g. Jože Pečnik, posestnik, gostilničar, dolgoletni župan itd. Pokojnik je bil znan po širni Sloveniji, posebno med starimi ljubljanskimi in drugimi gostilničarji, katerim je preskrboval dobro bizelsko kapljico. Pogreb se vrši v sredo ob 2 popoldne.

★ Lepa nova kapela je bila zadnje nedelje slovesno blagoslovljena v Bresternici pri Mariboru. Kapela je posvečena presv. Sreću Jezusovemu in je v kras celi vasi.

★ Volitev župana. Sodražici. Dne 27. t. m. se je vršila v Sodražici volitev župana. Po žrebu je bil izvoljen g. Evgen Ivanec za župana, za podžupana pa Jože Oberstar. Ostali svetovalci so sledeči: Ivan Kovačič, Sodražica; Alojzij Arko, Vinice; Alojzij Ambrožič, Zamostec; Jože Arko, Lipovšča; Alojzij Gnidica, Sodražica; Ivan Gregorič, Podklane; France Pirc, trgovec, Zimarice.

★ Iz železniške službe. Premeščeni so v generalno direkcijo dr. železnice k ekonomskemu oddelku in sicer v materialno skladišče v Zagrebu: Karol Vračko, uradnik II. kategorije, 3 skupine, Albin Wernig, uradnik III. kategorije, 3 skupine; v materialno skladišče v Subotici: Mirko Kragelj, uradnik II. kategorije, 4 skupine; v materialno skladišče v Bosanskem Brodu: Franc Zupane, uradnik II. kategorije, 4 skupine; v glavno materialno skladišče v Batajnici: Fran Zatlir, Ivan Gregorač, oba uradnika III. kategorije 3 skupine; k ekonomskemu oddelku v centrali Rajko Roth in Stanko Pucelj, oba uradnika II. kategorije 4 skupine; vsi dosedanji uradniki v centrali ljubljanske direkcije.

★ Smrtna kosa. Včeraj je umrla 65 letna gospa Ana Zupančič, rojena Butkovič iz znane Butkovičeve rodbine iz Leskovec pri Krškem. Pokojnica je bila soproga Josipa Zupančiča uradnika v pokoji in mati učitelja Jožeta Zupančiča iz Litije in nadporočnika upravne stroke Adolfa. Pogreb blage pokojnice bo jutri v četrtek ob treh popoldne iz ljubljanske deželne bolnice na pokopališče.

★ V Pregljevji deklamovanki »Naše najvišje«, natisnjeni v št. 72. našega lista, popravljamo, ker se utegne pesem še kje uporabiti, sledeče tiskovne napake: vrsta 24. umivajo mesto umirajo; v. 27. sovravnim mesto sovravnika; v. 28. zadnja sladkost mesto zadnja zadnja sl.; v. 35. Troje mesto Tvoje; v. 35. veselnost mesto Vesoljnost. Napačna vejica v v. 24. menda ne bo motila!

★ Smrt trgovca in poštarja. V bolnici v Dravcu je umrl Ivan Bagari, trgovec in vodja kontraktualne pošte v Gornjih Petrovcih (Slovenska krajina). Podlegel je hudi želodčni bolezni. Umrl je bil zelo izobražen in povsod priljubljen.

★ Političen šed SLS se je vršil v nedeljo, 25. marca, v Razboru pri Slovenjgradcu. Vkljub slabemu vremenu se je shoda udeležilo mnogo mož in fantov, ki so pazljivo poslušali svojega oblastnega poslanca g. Ovcarja. Gospod poslanec jim je nakratko orisal razmere v Belgradu ter delo Jugoslovanskega kluba in delovanje oblastnega odbora.

★ Ciganka v ukradeni obleki kmietice. Dne 26. marca t. l. se je dogodil na tedenskem trgu v Novem mestu komičen slučaj, ki je privabil obilo občinstva. Kakor drugi mladeniči, odhajajo tudi potrjeni ciganski mladci te dni k vojakom, ki pa jih spremlja po ciganski navadi cel trop ciganov in cigank do bližnje železniške postaje, kar se je godilo tudi ta ponedeljek zjutraj. Pozornost pa je vzbujala neka ciganka, ki je spremljala cigane v obleki kmetske ženske. Slučaj pa je hotel, da je bila ravno ta čas na trgu dotična kmietica, ki ji je bila ta obleka ukradena. Ko je prišla na ciganko upiti ter zahtevala obleko nazaj, je pričela ciganka bežati. Cigani so skušali kot pravi kavalirji rešiti čast svoje spremljevalke, kar pa je preprečila policija, ki je vzela ciganko v svoje okrilje, da jo pouči, da ni dobro hoditi skozi Novo mesto v ukradeni obleki.

★ Nesreča v Gorjaneh. V soboto, dne 24. t. m., se je dogodil nedaleč od parne žage Antona Gazvode iz Gaberje, občina Brusnice pri Novem mestu. Upravitelj parne žage v Gorjaneh Ivan Zemljak je izplačeval v soboto proti večeru v pisarni parne žage delavce. Ko so bili delavci že izplačani, je čul nedaleč od žage v zgodu strel. Meneč, da je napaden kak delavec, ki se vrača z denarjem proti domu, je pograbil svojo pištolo ter hitel na

kraj, od koder je bilo čuti strel. Kakih sto korakov od tovarne v smeri proti vsem Pantergrm—Gaberje je dohitel 18 letnega delavca Antona Gazvodo iz Gaberje, ki ga je ustavil ter stavil na odgovor radi streljanja. Ker je videl, da ima fant v hlačnem žepu tudi strelno orožje — pištolo —, je zahteval od njega, da mu izroči to orožje. Ker se je Gazvoda branil izročiti pištolo, mu jo je Zemljak skušal odvzeti. V desni roki držeč svojo pištolo, je skušal Gazvodo z levico odvzeti njegovo, pri tem se mu je pa po nesrečnem naključju sprožila lastna pištola tako nesrečno, da je zadel strel Gazvodo v trebuh ter ga smrtno poškodoval. Gazvoda je vsled dobljene poškodbe v kratkem izdihnil. Truplo ponesrečenca so prenesli v mrtvašnico v Gaberje, kjer se je izvršila sodna obdukcija.

★ Devetega otroka pokopala. V Murski Soboti je bil pokopan 30 letni Ludvoik Nemeš, brivski pomočnik, rodom iz Martjanec. Postal je žrtev jetike. Na zadnji poti ga je spremilo veliko število prijateljev in znancev. Pevski zbor mu je zapel par žalostink. Vsi navzoči so imeli veliko sočutje do uboge matere-vdove, ki je z umrlim sinom pokopala že devetega otroka.

★ Požari. V Podgorju pri Pišecah je preteklo sredo popoldne pri posestniku Karlu Šnebergerju nenadoma izbruhnil ogenj. Slamnata streha je bila takoj vsa v plamenu. Ker se je to zgodilo podnevi, se je posrečilo sosedom, da so ogenj kmalu zadušili. Zgorela je le streha in na podstrešju spravljeno žito. Škoda je precejšnja, ki pa je krita z zavarovalnino. Požar je nastal vsled slabega dimnika. — V ponedeljek ob poldveh ponoči je začel goret Kukčev pod v Gor. Duplicah pri Grosupljem. Sosedom in hitri pomoči požarne brambe s Police se je posrečilo, da se je ogenj omejil in se ni razširil na sosednja poslopja. Pod je do tal pogorel. — Pri Sv. Urbanu pri Ptuj in sicer v Ločiču je uničil požar obsežno gospodarsko poslopje kmetu Konradu Belcu. To je že drugi požar v isti vasi in to v prav kratkem presledku. Ko so zapazili tokrat ogenj, je bilo že celo poslopje v plamenih. Le s težavo so rešili živino in voze. Par dni za zgoraj omenjenem požarom je pogorela v Biščekem vrhu dne 25. t. m. viničarija Ivana Majariča. Nikdo ni stanoval v viničariji in radi pogostih izbruhov požarov obstoja resen sum, da je na delu hudobna roka, ki podtika ogenj iz maščevalnosti.

★ Če hočeš zidati hišo s tujim denarjem. V četrtek, dne 22. t. m., se je v Hranilnici in posojilnici na Štuni v Kamniku oglasila mlada ženska in hotela 5.000 Din posojila na svoje posestvo. Dejala je, da se piše Marija Hribar, p. d. Koširka in je posestnica na Križu. Uradnik ji je dejal, da mora prinesiti posestni list in zavarovalno polico. Drugi dan je spet prišla in rekla, da nima teh listin, pa bi vseeno rada hitro posojilo, ker rabi denar. Uradnik je dejal, naj pripelje dve priči, ki boste potrdili njeno identiteto, pa ji bo dal. Ženska se je zatekla k nasproti hranilnice stanujočemu trafikantu Bremšaku in ga prosila, da je Koširka s Križa, ker ji je res malo podobna. Ker je uradnik v zemljiški knjigi zahteval dve priči, je bil kot druga priča slučajno navzoči uradnik šutenske hranilnice g. Grašek. Tako je ženska podpisala zadolžnico na ime Marije Hribar in dobila po odbitku procentov in obresti izplačanih 4414 Din. Brž je šla kupit k trgovcu g. Stergarju cementa za 948 Din, nato k urarju g. Jankotu poročni prstan, ker je prvega zgubila, pa se je moč vedno jezil, zakaj ne kupi drugega, in k trgovcu g. Klemenčiču ruto in kontenine. Skupno je zakupila 2211 Din. Ostanek je nesla domov in ga položila v možovo skrinjo. Toda ni ostalo dolgo skrito. Ze drugi dan so se oglasili pri njej orožniki in je spomnili, da ni Marija Hribar iz Križa, ampak 26 letna delavčeva žena Skedelj Angela, v Novomestu pristojna, v Gori pri Komendi stanujoča. Zaplenili so ji denar in kupljeno blago ter jo odpeljali v novo stanovanje v kamniških sodnih zaporih. Na sodišču je vse priznala. Tudi izmuzati se je hotela. Povedala je, da mislija z možem, ki je priden, pošten delavec, zidati hišo in imata že zbran material. Tudi denar je imel mož, v hranilnici 2.000 Din, 5.000 Din v skrinji med papirji. Ker sta mislila kupiti zemljišče, je mož dvignil v hranilnici pritrnek in ga položil v skrinjo k onim 5.000 Din.

BISERNOBELI ZOBJE
DEHTEČA LISTA

SARG-OV

Vse da je bilo v časopisni papir zavito. Na praznik sv. Jožefa, je potem pripovedovala, je hotela zakuriti peč, pa je zgrabila za kup časopisnega papirja in z njim podkurila. Šele pri večerji, da se je domislila, da je morda tudi z denarjem podkurila. Šla da je pogledat in našla, da res ni bilo denarja. Ker sta mislila drugi dan plačati kupljeni svet, se je zbala moža in je šla ter poskusila svoja srečo. Seveda ji sodnik ni verjel. Ali ker je bila škoda krita in ni bilo nevarnosti, da bi ubežala, je spustil obtoženko na svobodo, plačilo za goljufivi način pridobivanja denarja pa ji ne uide.

★ Avtomatična telefonska centrala v Zagrebu se izroči v promet ponoči od 31. marca do 1. aprila.

★ Težka avtomobilska nesreča. V nedeljo, 25. marca, je povozil osebni avtomobil na cesti Grobelno—Št. Vid 72 let staro ženico. Teža vozila ji je zlomila obe nogi. Prepeljali so jo v celjsko bolnišnico.

Za velikonočne praznike se priporoča specialna trgovina za živila Jaš i Lesjak, Maribor, X. oktobra ulica 2. Prvovrstno blago - solidne cene - točna postrežba.

★ Sadno drevje: pritlikave marelice, grmičje, jabolka, Prunus triloba, lepotično grmičje, divjo trto, vrtnice plezalke, nizke in visokodebelne, nudim za spomladansko saditev. Naprava in negovanje privatnih vrtov. Anton Ferant, trgovski vrtnar in drevesničar. Ljubljana, Ambrožev trg 3.

★ Noseče matere se morajo skrbno varovati vsakega zaprtja z uporabo naravne »Franz-Josef«-grenčice. Predstojniki vseučiliških klinik za ženske hvalijo soglasno pristno »Franz-Josef«-vodo, ker se lahko zavziva in se gotovo pojavi v kratkem času odvajajoči učinek brez neprijetnih stranskih pojavov. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerij-skih trgovinah.

★ Ozalid — stavbenikom — tehničnim podjetjem, kakor tudi trgovcem s papirjem nanašanjem, da sem prevzel zastopstvo svetlo-pisnega papirja za suhe kopije »Original-Ozalid«. Papir je vpeljan v vseh uradih, leta in leta preizkušen, nepokvarljiv, zelo občutljiv, se vsled finih surovin ne lomi in nikdar ne pobledi. Z njim hranite čas in delavne moči. Cene nizke. Pazite na ime »Ozalid« in zahtevajte specialno ponudbo od trgovine Iv. Bonač, Ljubljana.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

Drugi imajo nočno službo: Bahovec na Kongresnem trgu, Ustar na Sv. Petra cesti in Hočevar v Šiški.

* * *

© Potres. V torek popoldne ob 3.40.49 je seizmograf ljubljanskega meteorološkega zavoda zaznamoval potres, ki so ga čutili tudi mnogi ljubljanci. Središče potresa je oddaljeno 95 km. Tudi potresomerji v Belarjevem observatoriju pod Triglavom so v torek popoldne ob 3.44 zaznamovali potres, čigar središče je bilo oddaljeno 150 km. Včeraj popoldne ob 9.32.45 smo zopet čutili precej močan potres. Središče je bilo oddaljeno 130 km.

© Joca Jovanović v Ljubljani. V petek, 30. t. m., bo na povabilo akademskega kluba za DN predaval v Ljubljani g. Joca Jovanović, predsednik zemljoradniškega kluba v belgrajskem parlamentu. Pred vojno je bil gosp. Jovanović srbski poslanik v Londonu in na Dunaju. Njegovo bivanje na Dunaju kot poslanik pada v dobo carinske vojne med Srbijo in Avstrijo in v dobo do začetka svetovne vojne. Po vojni je g. Jovanović predsedoval naši delegaciji v koroški plebiscitni komisiji, kjer je po zaključku plebiscita podal zgodovinsko izjavo, da Jugoslavija svojih rojakov na Koroškem ne bo nikdar pozabila. V svojem predavanju v Ljubljani se bo g. Jovanović dotaknil vseh teh problemov in naznačil pot, po kateri moremo priti do ugodne in častne rešitve vseh z Italijo spornih zadev. Predavanje bo v petek, 30. t. m., ob 6 zvečer v veliki dvorani Uniona.

© Požar. Snoci okoli osmih sta stražnika Jurjevec in Medvešek zapazila, da se iz znane trgovine pri »Solncu« v Šolskem drevo-

Sveta življenje in vrvenje

Ceremonijel na Dunaju

Naš novi poslanik, g. Bogoljub Jevtič, prejšnji svetnik kr. poslanstva v Parizu in potem poslanik v Tirani, je te dni v svečani avdienci predal akreditivno pismo predsedniku avstrijske republike dr. Hainischu.

Ceremonijel tega slovesnega čina, ki spominja še na starodavne običaje prvih odposlanstev, katera so po nevarnih in dolgih potovanjih dospela od vladarja do vladarja, je v današnji Avstriji sicer dokaj preprosta, a še vedno učinkovita.

Točno opoldne se je privozil šef predsedniške pisarne na naše poslanstvo, kjer ga je dočkal novi poslanik; nato se je peljal z njim in z obojem poslanstva po predpisani poti na Ballhausplatz v zunanje ministrstvo, kjer je tudi pisarna predsednikova. Na poti je poseben oddelek policajev stal v častnem spalirju.

Dunajčani, vselej radovedni in pripravljeni, da gledanju na ljubo malo postajajo na ulici, so se bili zbrali na Ballhausplatzu, in počastna četa pehote v čeladah je izkazala vojaško čast novemu predstavniku našega kralja, ko je stopil prvič v ono sivo hišo, toliko pomembno za našo preteklost. Ob zvokih generalmarša sta poslanika sprejela predsednik in kancelar dr. Seipel. (Po uradnih predpisih le-tega lahko zastopa ob tej priliki eden izmed aktivnih ministrov; da je sam prisostvoval, je bil znak pažnje.)

Francoski govor poslanika Jevtiča in nemški odgovor dr. Hainische sta se po običaju, skrbno izogibala vsake količnejšne neopreznosti širine in se omejila zgolj na tople pozdrave in želje med našim kraljem in predsednikom sosednje republike.

Po prečitanih govorih se je izmenjalo nekoliko ljubeznivih besed osebne vsebine; g. poslanik govori popolnoma nemški. Nato so se vsi odpeljali v spremstvu prezidijalista, dolgega in nadvse korektnega avstrijskega barona, nazaj v naše poslanstvo.

Ali se izplača življenje podaljšati

O tem predmetu razpravlja v januarjem zvezku »The Forum« prof. dr. Henry Dwight Chapin.

V srednjem veku — piše dr. Chapin — je živel človek redoma samo 25 let. L. 1901. je mogel otrok Združenih držav računati ob rojstvu na 49 let življenja, l. 1926 pa že na 57 let. Dobiček znača torej 17 odstotkov. Sedaj se priznava, da cela tretjina smrtnih slučajev izvira iz vzrokov, ki bi se dali preprečiti, če ne pa vsaj za nekaj časa zadržati. Nobenega razloga ni, da ne bi se moglo človeško življenje še dalje podaljšati. Treba ga je le primerjati z nižjimi bitji, ki povprečno žive petkrat tako dolgo, kakor traja rast njihovih kosti. Pri človeku zahteva ta rast približno 20 let; potemtakem bi moral človek živeti sto let.

Ce doseže človek 60 let, ne da bi mu kak važen organ posebno oslabil, bi se moralo dati življenje podaljšati do 90 ali 100 let. Treba se je pa vprašati, če je življenje vredno, da se podaljša? Če človek v pozni starosti ni vsaj za silo zdrav in delazmožen, potem postane življenje breme in bi bilo boljše, da bi se ne vlečlo dalje.

Zelo nesrečno je splošno razširjeno mnenje sedanjega časa, da se človeška delazmožnost zelo zgodaj konča. To vprašanje je spravil na dan dr. Osler s svojim znanim izrekom, da svoja najboljša dela izvrše ljudje med 25. in 40. letom starosti. Ta njegov izrek je šel kakor ogenj po vsem svetu. Vsi listi so pisali o tem in šaljivi listi so prinašali slike, kako starce, ki so dopol-

Sportne predrznosti: Skok in padee konja in jahača

nili 60 let, s kloroformom spravljajo s sveta. Dr. Oslerjeva neumestna opazka je povzročila mnogo zla.

V svoj izčrpnih študij »Starost mentalne virilitete« dokazuje Dorland, da so mnoga izmed najodličnejših del na svetu izvršili moške, ki so bili že davno prekorčili 60. leto svoje starosti. Odkril je celo, da so večino svetovnih mojstrskih del ustvarili moške v starosti 40 do 70 let. Dorland je dognal, da je med 400 slavnimi moškimi 90 njih doseglo svojo največjo popolnost šele v pozni starosti.

Povprečna doba njihove duševne delavnosti je znašala pri teh 400 moških 40 let; Galilei, Bancroft, Buffon, Goethe, Lamarck, Verdi, in Herbert Spencer so ustvarili svoja mojstrska dela šele med svojim 70. in 85. letom. Tizian je naslikal eno svojih velikih slik v starosti 98 let. Jožef Jefferson je bil še s 75. leti izvrsten igralec in v enaki starosti je napisal Handel enega svojih nesmrtnih oratorijev. Moltke je izdelal načrt za zmagovito nemško-francosko vojno v starosti 70 let. Znamenito je tudi dejstvo, da so bili najboljši generali v svetovni vojni razmeroma stari moške.

Naslednji moške stoje še danes sredi življenjskega boja: Pavel pl. Hindenburg, 80 let; Georges Clemenceau, 86 let; Arthur James Balfour, 89 let; Eliot Root, 82 let; Oliver Wendell Holmes, 86 let; Channyc M. Depew, 93 let; George F. Baker, 87 let; Thomas A. Edison, 80 let.

Najusodnejše posledice rodi mnenje, da je človek le v najboljših letih sposoben za delo,

v socialnem pogledu. Starejši ljudje obojega spola ne morejo dobiti dela. Naj je kdo še tako sposoben, ako je osivel, ga nihče več ne sprejme. Zato se ni čuditi, da mnogi z vsemi sredstvi poizkušajo prikriti svoja leta; saj jim je drugače boj za obstanek onemogočen. V Združenih državah je 80 odstotkov starejših oseb odvisnih od drugih ljudi.

Orjaške ostrige

Pri nas poznamo samo male ostrige, ki jih ljudje jedo; toda v Tihem oceanu žive ostrige velikanske, ki so nevarne tudi človeku. O njih pripoveduje angleški podadmiral Boyle Sommerville v svoji pravkar izišli knjigi »Izdelovalci zemljevidov«. Sommerville je 30 let

»Krcmar, pravkar je tukaj lezla stenica«
»Kaj vam le v glavo pade; moje stenice so ob tem času že v posteljah.«

so hiteli na delo, češ da pred njegovo hišo leži mrtev človek. Bilo je še temno. Daube je vstal, poklical svojega soseda in tako sta oba stražila pri mrtvem človeku, dokler ni prišla poklicana policija. Ko je nato eden izmed policajev posvetil mrtvecu z žepno svetiljko v obraz, je Daube zavpil: »Saj to je moj sin!«

Mladi Daube je imel glavo skoraj popolnoma odrezano; v rokah je tiščal šop las — očitno jih je v boju na življenje in smrt izpulil svojemu morilecu. Rudarji so izpovedali, da so srečali dva kolesarja, ki sta imela vsa krvavo obleko; smatrali so ju za mesarska pomočnika iz bližnje klavnice. Na podlagi poizvedb je policija aretirala Daubergerjevega sošolca Fritz Hussmanna, ki je bil tudi na komerzu in je odšel skupaj z Daubejem. Na njegovih čevljih so dognali svežo kri. Fant trdi, da je na potu ubil mačko. Kemična preiskava bo dognala, če je kri človeška.

Hussmann je na glasu kot nenormalen in se domneva, da gre za sadistični umor.

Še grši zločin se je zgodil v Litzelsdorfu na Salzburškem. Pomožni delavec Peter Innerhofer je ponoči uropal v neki kmetijski hiši 7 letno deklico, jo odnesel v gozd, zlorabil in ji prerezal vrat. Zverino so še isti dan zaprli.

Sureya Agha Aghlan, prva Turkinja, ki je odprla samostojno advokatsko pisarno v Angori.

sodeloval pri zemljepisnih delih o queenslandski obali in tihomorskih otokih. V čereh queenslandske obali se nahajajo ogromne školjke iz rodu ostrig, katerih zunanji oklep tehtaja včasih do 100 kg. Te živali imajo kakor past nastavljeno žrelo, kamor love ribe in druge morske živali. Zgrabijo pa tudi človeka, ako jim pride preblizu. Tako se je nekoč zgodilo nekemu mornarju z ladje »Amethyst«. Ponevedoma je stopil v odprtino školjke in ostriga je takoj stisnila robova, ki sta segala preko členkov. Mož je bil ujet. Njegovi spremljevalci so ga skušali oprostiti, toda zaman, žive klesče niso popustile. Bil je pa ravno čas plime in voda je hitro narasčala. Nekaj moških je pohitelo na obalo in dalo ladji znamenje za pomoč. Ko je dospelo pomožno moštvo, je segala ujetemu mornarju voda že preko ram. Sedaj so dvignili mornarja z ostrigo vréd. Zival pa tudi sedaj ni izpustila svoje žrtve in so morali z železnimi drogovi školjko razbiti. Mornar je sicer ostal živ, a dobil je težke poškodbe.

Če človek podivja

V Gladbecku na Westfalskem se je izvršil strašen zločin. 19 letni sin tamkajšnjega gimnazijskega rektorja — Hellmut Daube je te dni dovršil gimnazijo in se s svojimi tovariši udeležil nekega komerza. Pozno ponoči je rektor Daube slišal klice na pomoč in pogledal skozi okno. Videl je, kakor bi se dva moška pretepala in se za stvar ni dalje zanimal. Zjutraj so Daubeja zbudili rudarji, ki

Str H. Rider Haggard:

95

Kleopatra, egiptovska kraljica

»Kaj delaš, o kraljica?« sem rekel ves prestrašen.
»Kaj delam? Pravico izkazujem tem zločincem in izdajcem! In spoznavam tudi smrt, Olimp. Ukazala sem tem sužnjem dati šest različnih strupov in sem s pozornim očesom zasledovala, kako je vsak strup deloval. Tisti človek,« in pokazala je na nekega Nubijca, »je zblaznel in je v blaznosti govoril o svojih domačih puščavah in o svoji materi. Mislil si je, da je zopet otrok — neumni revež! — in jo je prosil, da naj ga drži tesno ob prsa in ga reši pred temo, ki se mu je bližala. Tale Grk pa je neznansko kričal in je kričaje umrl. Tale pa je jokal in prosil usmiljenja in je naposled kakor bojazljivec izdahnul. Sedaj pa pogledaj onega Egiptčana tamle, ki je še vedno živ in ječi; izpil je prvi požirek najbolj smrtno pijače, kakor mi zatrjujejo — a vendar je temu sužnju življenje tako drago, da se noče ločiti od njega! Glej, še vedno skuša otresti se strupa. Dvakrat sem mu dala čašo, a še vedno je žejen. Kakšnega pijanca imamo tukaj! Človek, človek, ali ne veš, da je samo v smrti mogoče najti mir? Ne bori se več, temveč pojdi v pokoj!« In baš, ko je govorila te besede, je ta človek zakričal in umrl.

»Tako!« je vzkliknila kraljica. »Koncem koncev je te igre konec — proč s temi sužnji, ki sem jih prisilila, da so šli skozi težavna vrata radosti!« in zaploskala je z rokami. Ko pa so bili odnesli trupla, me je potegnila k sebi in mi rekla:

»Olimp, vzlic vsem tvojim prerokovanjem je konec blizu! Cezar mora zmagati in jaz in gospod Antonij sva izgubljeni. Ker je potemtakem igra malodane pri kraju, se moram pač pripraviti, da odidem s tega pozemskega odra, kakor pristojno kraljici. V ta namen sem dala preizkusiti te strupe v zavesti, da moram tudi jaz prav kmalu prenašati ta smrtni boj, ki sem ga danes naklonila drugim. Te strupene pijače

mi ne ugajajo; nekatere izvirajo z okrutnimi bolečinami dušo iz telesa, druge pa delujejo prepočasno. Ti si jako vešč v zdravljenju smrti. Daj, pripravi mi tako pijačo, ki mi bo brez boli vzela življenje!«

Ko sem jo poslušal, mi je zavest zmagovalja napolnila bridko srce, saj sem sedaj vedel, da bo ta uničena ženska umrla z mojo pomočjo in da se bo tako zgodila pravica bogov.

»Kot kraljica si govorila, Kleopatra!« sem ji rekel. »Smrt te bo ozdravila vseh boli; pripravil ti bom tako vino, ki te bo opojilo kot nenaden prijatelj in te pogreznilo v morje spanja, iz katerega se na tem svetu ne boš več prebudila. Oj, ne boj se smrti! Smrt je tvoje upanje in gotovo je, da boš odšla brez greha in čistega srca pred strašno obličje bogov!«

Vztrepetala je. »Ako pa srce ni povsem čisto, povej mi — ti temačni človek — kaj pa potem? Ne, ne bojim se bogov! Kajti, ako so bogovi pekla ljudje, bom tudi nad njimi kraljevala. Ker sem nekoč bila kraljevska, bom vsa vedno kraljevska.«

Komaj je izgovorila te besede, se je od velikih vrat palače zaslišal silen hrušč in radostno klicanje.

»Hej, kaj pa je to?« je rekla in skočila z ležišča.

»Antonij! Antonij!« se je razlegalo. »Antonij je zmagal!«

Hitro se je obrnila in stekla, da so ji lasje vihrali v vetru. Odšel sem za njo bolj počasi po veliki dvorani in čez dvorišče do velikih vrat palače. Tukaj se je kraljica baš sestala z Antonijem, ki je žarečega veselega obraza in oblečen v rimljanski oklep jezdil skozi vrata. Ko jo je zagledal, je skočil s konja in jo v polni bojni opravi pritisnil na prsa.

»Kako je?« je vzkliknila; »ali je Cezar padel?«

»Ne, ni še popolnoma padel, kraljica; ampak odbili smo njegove konjike in jih vrgli nazaj do njihovih vrst. In kakoršen je začetek, tak bo tudi konec, ali kakor pravijo tukaj v Aleksandriji: Kamor gre glava, gre tudi rep. Povrh tega ima Cezar moj poziv na dvoboj in ako se le zgodi, da si bova stala drug drugemu nasproti, bo svet kmalu videl, kdo je boljši vojak, Antonij ali Oktavijan.« Ko je izgovoril te be-

sede in je ljudstvo vzklikalo, se je začel klic: »Sel od Cezarja!«

Glasnik je prišel, se globoko priklonil, izročil Antoniju pisanje, se vnovič priklonil in odšel. Kleopatra mu ga je hitro vzela iz rok, odlomila pečat in brala na glas:

»Cezar Antoniju pozdrav!

Na tvoj poziv tale odgovor: Ali ne more Antonij najti boljšega pota v smrt kakor pod Cezarjevim mečem? Zdravstvuj!«

Nato ljudje niso več vzklikali.

Znočilo se je; preden pa se je znočilo, se je Antonij, ki se je gostil s prijatelji, ki so to noč obkovali njegovo gorje, drugi dan ga pa izdali, podal na zborovanje poveljnikov vojske in brodovja; šel je v spremstvu mnogih in med njimi sem bil tudi jaz.

Ko so bili vsi zbrani, jih je nagovoril, stoječ gologlav v njihovi sredini. Govoril pa je takole:

»Prijatelji in bojni tovariši, ki se me še oklepate in ki sem vas mnogokrat vodil do zmage, poslušajte sedaj mene, ki utegnem jutri ležati v nemem prahu brez cesarstva, brez časti. Naš načrt je tale: nočemo več viseti na razprostrtih kreljutih nad bojno poplavo, ampak se hočemo zagnati naravnost vanjo, morebiti da si tam pridobimo krono zmagovalca, ali pa vtonemo, ako se poskus ponesreči. Bodite samo zvesti meni in svoji časti, in vi, najponosnejši moške, boste še lahko sedeli na moji desnici na Kapitolu v Rimu. Ako pa se mi izneverite, je izgubljena Antonijeva stvar in zgubljeni ste vi. Jutrišnji boj bo v resnici hud, ampak mnogokrat se nismo umaknili in imeli pred seboj vse hujsko nevarnost, a preden je solnce zatonilo, smo zopet gnali dele vojske kakor pesek pušcave pred viharjem naše hrabrosti, in preštevali plen sovražnih kraljev. Kaj se nam je bati? Dasi so zavezniki pobegnili, je naša moč prav tako močna kot Cezarjeva. In če pokažemo samo še tako hrabro srce, ej, prisegam vam na svojo kneževsko besedo, da bom jutri zvečer pokril ona-le kanopska vrata z glavami Oktavijana in njegovih poveljnikov!

LJUDSKA KNJIZNICA iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: 23 zvezek: A. Sheehan, Nodlag, Povest trškega dekleta, 24 Din, vez. 32 Din. — 24 zvezek: A. Marhy, Hanka, Lužsko-srbska povest, 22 Din, vez. 30 Din. — 25 zvezek: Haggard, Hei cesarja Montezume, 32 Din, vez. 42 Din. — Storiek in njegovo burkasto življenje, 14 Din, vez. 22 Din. — 27 zvezek: Pregell, Otoci soluna, 24 Din, vez. 32 Din.

Gospodarstvo

Občni zbor Zadružne gospodarske banke

Včeraj ob 11 dopoldne se je vršil v bančni palači v Ljubljani na Miklošičevi cesti redni občni zbor Zadružne gospodarske banke.

Predsednik dr. Jakob Mohorič je pozdravil vse navzoče, posebno pa vladnega komisarja dvornega svetnika dr. Rudolfa Marna.

Iz poročila, ki ga je podal g. generalni ravnatelj dr. Ivan Slokar o poslovanju zavoda v letu 1927 je razviden na prvi pogled napredek te čisto domače banke v teku enega leta. Bilančna vsota je poskočila od 258 milijonov na 341 milijonov. To pomeni, da so se tekom prošlega leta povečale tuje naložbe pri tem zavodu za nič manj kot 83 milijonov. Celokupne tuje naložbe znašajo konec decembra 1927 323 milijonov Din. Glavne postavke aktiv so sledeče: Blagajna 16.474.000 Din, valute 3.744.000 Din, menice 51.107.000 Din, vrednostni papirji 9.717.000 Din, od tega državni papirji 6.260.000 Din, dolžniki 253.000.000 Din, inventar 850.000 Din, nepremičnine (4 hiše v Ljubljani, bančna palača v Mariboru in bančna palača v Šibeniku) 6.058.000 Din.

Med pasivi so sledeče glavne postavke: Delniška glavnica 12.000.000 Din, rezervni sklad 3 milijone 673.000 Din, pokojninski sklad 752.000 Din, hranilne vloge na knjižice 79.000.000 Din, vloge na tekočem računu 132.000.000 Din, upniki 111 milijonov Din.

Tradicionalna likvidnost tega zavoda je razvidna iz tega, da znašajo postavke, ki so baza mobilnosti vsakega denarnega zavoda in sicer: blagajna, valute in devize, menice, državni vrednostni papirji in naložbe pri denarnih zavodih skupno 128 milijonov Din t. j. 40% celokupnih tujih sredstev brez oziroma na ugodno razmerje mobilnosti med dolžniki. Čisti dobiček za leto 1927 znaša 1.326.440 Din, kar omogoča poleg običajnih dotacij izplačilo 9% dividende napram 8% v letu 1926.

Bilanca in račun zrupe in dobička kakor tudi predlagana razdelitev čistega dobička je bila soglasno odobrena in upravnemu svetu podeljena razrešnica.

Nato se je g. predsednik v toplih besedah zahvalil l. podpredsedniku ravnatelju g. Karlu Čedu in dosedanjemu članu upravnega sveta Srečku Kobiju, ki sta odstopila, za njuno plodnosno, neutrudljivo sodelovanje v korist zavoda. G. ravnatelj Karl Čed je odstopil iz upravnega sveta, ker smatra, da je ta položaj nezdružljiv z njegovo novo funkcijo podpredsednika Kranjske hranilnice v Ljubljani; g. Srečko Kobi pa radi prezaposlenosti v svojem poklicu. V upravni svet je bil soglasno nanovo izvoljen g. Franc Hrastelj, oblastni poslanec v Mariboru.

Volitev v nadzorstveni svet ni prinesla nobenih sprememb, ker so bili vsi dosedanji člani na novo izvoljeni.

Lep napredek, ki ga zaznamuje Zadružna gospodarska banka v preteklem letu, je znamenje njenega solidnega poslovanja in splošnega zaupanja širokih mas prebivalstva.

Sledeča tabela kaže razvoj banke od njenega postanka dalje (v milj. Din) med aktivni:

	kap. in rez.	hran. vl.	drugi upn.
1920	1.3	0.5	24.9
1921	6.4	6.1	79.6
1922	14.9	17.5	85.8
1923	14.9	23.1	117.8
1924	15.1	40.2	136.1
1925	15.5	61.8	167.4
1926	16.3	74.1	167.9
1927	16.4	79.0	244.1

	dolžniki	gotovina	vredn. pap.	menice
1920	21.1	4.6	0.4	0.1
1921	80.3	3.2	4.6	1.4
1922	103.3	3.3	8.0	1.1
1923	139.0	3.8	7.1	1.8
1924	160.3	9.1	6.4	11.1
1925	196.9	9.2	6.3	26.5
1926	194.5	12.8	6.3	36.5
1927	253.2	20.2	9.6	51.1

	Promet (milijarde Din)	čisti dobiček	dividenda
1920	0.2	82.000 Din	10%
1921	2.1	608.000 "	10%
1922	4.8	1.337.000 "	12%
1923	4.9	1.940.000 "	12%
1924	6.9	2.061.000 "	12%
1925	10.6	1.478.000 "	10%
1926	11.0	1.188.000 "	8%
1927	11.5	1.326.000 "	9%

Vse te številke kažejo na neprestan razmah bančnega poslovanja od ustanovitve dalje in vse kaže na daljnji najugodnejši razvoj. Iz poslovnega poročila nadalje povzemamo, da pri podjetjih, ki spadajo v konec banke, ni bilo nikakih bistvenih izprememb. Podružnice zavoda poslujejo normalno. Lani sta bili ustanovljeni podružnici v Kočevju in Kranju, tako da ima zavod sedaj 9 podružnic in 1 ekspozituro. Plače in doklade so lani narastle za 7%, da im je upravi uspelo znižati upravne stroške za 25%. Delo zavoda je označeno s skrajno opreznostjo pri podeljevanju in zavarovanju kreditov in z zadostno likvidnostjo denarnih sredstev.

To je pripomoglo banki do tako velikega razvoja v zadnjih letih, ki nima para v našem bankarstvu.

Hmeljarsko društvo v letu 1927

(Konec.)

Pregledovalci so pregledali račune in predlagali absolutorij, kar glavna skupščina sprejme. Članarina za 1928 in 1929 se je določila: za hmeljarje do 2000 rastlin 10 Din, do 5000 rastlin 15 Din, do 10.000 rastlin 40 Din, nad 10.000 rastlin 100 Din.

Ker ni prisostvovalo zboru za izpremembo pravil po statutih določeno število članov, se izprememba pravil ni mogla izvršiti. Reorganizacija društva pa je nujno potrebna in se je zato določila posebna anketa, ki naj pripravi gradivo za izredni občni zbor maja. Poleg 18 članov širšega odbora so bili izvoljeni v ta odbor še gg. M. Janič, M. Bošnjak, M. Hrastnik, Medič, Mešič, inž. Pahernik, Plavšak, Poznič, Rožanc, Stopar, Turnšek in baron Warsberg. Anketa se vrši v kratkem.

»Signiranje hmelja«

O tozadevni konferenci v Belgradu 15. febr. letos je poročal g. Kuček. Pri konferenci je bila zastopana produkcija in trgovina. Vabljeni pa niso bile vse organizacije producentov in trgovine. Referiral je o obveznem signiranju na tej anketi inž. Teržan, ki je zastopal mnenje, da se signira samo kvalitetni hmelj, ostali pa ne. Za obvezno signiranje hmelja sta se izrazila tudi nabetalnik kmet, in

trg. ministarstva. Delegati iz Slovenije so se soglasno izrazili proti obveznemu označevanju ter so izročili konferenci resolucijo, da naj ostane označevanje hmelja vsaj dotlej neobvezno, dokler ga ne uvede Nemčija. Po najnovejših informacijah bo ministarstvo predložilo pravilnik parlamentu v vzakonenje.

V širši odbor je bil nanovo izvoljen g. župan Kožuh iz Skofje vasi, ponovno pa M. Bošnjak (Braslovce). Za pregledovalce računov sta bila ponovno izvoljena gg. dr. Stribar in A. Vodenik. Za zastopnike Hmelj. društva v nadzorstvo javne označevalnice za hmelj v Zalecu so bili izbrani gg. E. Kuček, inž. Jescheunigg, Fric Steinböck in Martin Meznar. Pri slučajnostih je bila večja debata, o katere vsebini služilni komunikacije društva ne pove ničesar razen tega, da je hmeljar-prvo-ali drugoletnik napadel nekatere društvene odbornike, nakar so nekateri odborniki odgovorili.

Nato je predsednik zaključil glavno skupščino.

Borza

Dne 27. marca 1928.

DENAR.

Današnji devizni promet je prinesel v zvezi z nazadovanjem kurzov v Curihu večinoma nazadujoče kurze. Zlasti so popustili: London, Newyork in Trst, razen Dunaja, ki se je neznatno učvrstil, so vsi drugi kurzi oslali neizpremenjeni. Poleg privatnega blaga v devizi Trst, kjer so bili zaključki po 300.10 in 300.25, je bilo deloma privatno blago v devizah Newyork in Praga, vse ostalo pa je dala kakor običajno Narodna banka. V nasprotju z ljubljansko borzo se pa opaža na drugih naših borzah zadnje dni nekaj več privatnega blaga v najrazličnejših devizah. Promet je bil danes srednji.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

27. marca 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 26. III.
Amsterdam	—	2290.50	—	2290.50
Berlin	1357.50	1360.50	1359.—	1359.—
Budimpešta	—	993.35	—	—
Curih	1093.50	1096.50	1095.—	1095.—
Dunaj	798.55	801.55	800.05	800.—
London	277.10	277.90	277.50	277.54
Newyork	56.71	56.31	56.81	56.855
Pariz	—	223.79	—	—
Praga	168.10	168.90	168.50	168.50
Trst	299.12	301.12	300.12	300.25

Zagreb. Berlin 1356.80—1359.80, Curih 1093.50—1096.50, Dunaj 798.55—801.55, London 277.10—277.90, Newyork 56.71—56.91, Pariz 222.79—224.79, Praga 168.10—168.90, Trst 299.30—301.30.

Curih. Belgrad 9.135, Berlin 124.12, Budimpešta 90.70, Bukarešt 3.22, Dunaj 73.08, London 25.335, Newyork 51.9, Pariz 20.43, Praga 15.38, Trst 27.42, Sofija 3.75, Madrid 87.05.

Trst. Belgrad 33.30—33.32, Curih 368.50—365.50, Dunaj 263.75—269.75, London 92.40—92.42, Newyork 18.90—18.91, Pariz 74.40—74.45.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.4905, Kodanj 190.40, London 34.68, Milan 37.535, Newyork 710.50, Pariz 27.9675, Varšava 79.69. Valute: dolarji 710.20, lira 37.64, dinar 12.435, češkoslovaška krona 21.04.

Praga. Devize: Lira 178.25, Belgrad 59.375, Pariz 132.75, London 164.75, Newyork 33.745.

Dinar: Newyork 176, Berlin 7.36, London 277.50.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

V Ljubljani je bilo po daljšem presledku nekaj zaključkov v efektih: Včeraj so bile zaključene Ruše po 280, danes Strojne po 70 in Vevče po 135. Zaradi bližajočega se učima je vojna škoda slaba, dočim so drugi drž. papirji čvrsti. Med industrijskimi papirji v Zagrebu je danes poskočila osješka Sečera (zaradi pričakovane višje dividende) ter nadalje Drava radi kupnih nalogov iz inozemstva.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 87 din., agrari 57.50 den., vojna odškodnina 430 den., Celjska 164 den., Ljublj. kreditna 135 den., Praštediona 802.50 den., Kred. zavod 155—200, Strojne zaklj. 70, Vevče zaklj. 135, Ruše 265—280, Stavbna 56 den., Šešir 125 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 87.25 bl., agrari 58.50, vojna odškodnina 434—436, april 438, dec. 465—469, Hipo 59, Jugo 96.25, Praštediona 800, Lj. kreditna 135, Sečera 535—540, Drava 550—586, Slavonija 12—14, Trbovlje 497.50—500, Vevče 140—142.50.

Belgrad. Narodna banka 6350 (42), vojna odškodnina 435.50, 432 (2600), ult. april 437.50, 437 (1900), ult. maj 442, 447 (10), Izvozna banka 1185, Belgr. zadruha 6000, 7% invest. posoj. 78, 78.50.

Trst. Adria 207.50, Assicurazioni Generali 6405, Cosulich 196, Riunione Adriatica 2625, Triplicovih 234, Split cement 248, Trž. Lloyd 691, Dalmatija 148, Oceanija 94.

Dunaj. Podon.-savski-jadran. St. Alpine 40.90, Greinitz 2.75, Leykam 10.40, Trbovlje 62.20, Gutmann 28, Mundus 178, Slavex 14, Slavonija 1.52.

BLAGO.

Ljubljana. L. e. s: Hrastova drva sveža fko vag. Postojna trans. 5 vag. po 16; zaklj. 5 vag. Tendence neizpremenjena.

Dež. pridelki (vse samo ponudbe; slov. post., plač. 90 dni, dobava prompt): pšenica 78-79 kg, 2% baška 390—292.50, slav. 385—387.50, koruza za pram. suha kval. gar., za marec 295—297.50, april 300—302.50, maj 305—307.50, činkvanti 305—307.50, ajda dom. zdrava rešetana suha 295, ovas baški zdrav rešetan 300, moka 0 g vag. bl., fko Ljubljana plač. po prejemu 530—535; zaklj. 1 vag. otrobov. Tendence čvrsta.

Novi Sad. Pšenica bač. 342.50—347.50, potiska 345—350, ban. 337.50—342.50, srem. 342.50—347.50, ječmen bač. in ban. 295—305, oves bač., ban., slav. 250—257.50, koruza bač. stara 257.50—262.50, april 260—265, april-maj 262.50—268, bel. 252.50—262.50, ban. 250—255, srem. 252.50—257.50, april 260—265, april-maj 262.50—268, moka 0 g in gg 470—480, št. 2 450—460, št. 5 430—440, št. 6 372.50—382.50, št. 7 307.50—317.50, št. 8 222.50—232.50, otrobi bački 207.50—212.50. Promet: 4% vag. pšenice, 34 vag. koruze, 3% vag. ječmena.

Budimpešta. (termiska borza), 27. marca. Tendence čvrsta. Pšenica marec 32.66, 32.80, maj 32.90, 32.96, zaklj. 32.94—32.96, okt. 30.16, 30.30, zaklj. 30.26—30.28, rž marec 31.73, 31.76, maj 31.24, 31.20, okt. 25.86, 26.02, zaklj. 25.98—26, koruza maj 27.60, zaklj. 27.60—27.62, julij 28.10, 28.22, zaklj. 28.20—28.22.

Za duha in srce

Šestdesetletnica Jeronimskega književnega društva

Hrvatsko književno društvo sv. Jeronima v Zagrebu obhaja letos šestdesetletnico svojega obstoja. Dne 27. marca 1868. so bila od oblasti potrjena pravila, a na praznik sv. Jeronima (30. IX.) se je pričelo društveno delovanje.

Pobudo za osnovanje društva je dal zagrebški nadškof-kardinal Juraj Haulik, veliki hrvatski mecen, ki je med drugim omogočil osnutek Strossmayerjevega vseučilišča v Zagrebu z darom 80.000 gld. in z velikanskimi vsotami podprl ustanovitev Jugoslavenske akademije in Matica Hrvatske (Ilirske). Svoj zmisel za tisk je pokazal z ustanovitvijo tednika »Kat. list«. Namen Jeronimskega društva je Haulik označil z besedami: »...To naj bo tretji brat! Jugoslavenska Akademija je za učenjake, Matica Ilirska za inteligenco, a Jeronimsko društvo za ves široki hrvatski narod...« § 1. društ. pravil pa se glasi: »Namen društva sv. Jeronima je, izdati in po nizki ceni širiti v dobrem duhu pisane ljudske spise, zabavno-poučne stroke.

Haulikova desna roka pri tem delu je bil kanonik Tomo Gajdek, kajkavski pesnik in navdušeni Ilirec. Gajdek je prvi predsednik društva, ki mu predseduje celih 18 let. V odbor zbira organizatorje in piatele: prof. slavista dr. Fr. Ivekovića, zgodovinarja I. Tkalčiča, Ivana Trnkega i. dr. Ti prvi odborniki postavljajo osnove dela in gradijo čvrst temelj društva.

Prvi sodruzniki Jeronimskega književnega društva prično takoj izdajati »Ljudski koledar«, ki ga krstijo z vsem Ilircem dragim imenom »Danica«. Prvi letnik se tiska v 5000 izvodih. Gotovo tedaj niso slutili, da bo ta »Danica« postala najpopularnejši hrvatski koledar in da bo dosegel naklade od 55.000, 60.000 in celih 100.000 izvodov. Začrtano smer Jeronimskega društva najbolje označuje izbor knjig, ki jih je prvkrat izdalo: »Zgodovina hrvaškega naroda«, »Delo človeku dolžnost in blagor«, »Pijanec«, »Mlada mati od zdravnika Derencina«, »Življenje svetnikov«, neke zabavne knjige i. dr. Prvi urednik dr. F. Iveković želi, da se da narodu najboljše čtivo v vsakem pogledu in pozivlja k sodelovanju prve pisce svojega časa.

Od ustanovitve Jeronimskega društva pa do svetovne vojne je bilo širjenje Jeronimske knjige tako urejeno, da bi člani vplačali enkrat za vselej vsaj 5 gld. (20 kron), in bi za to dobivali vsako leto koledar »Danica« in še 3 do 4 knjige poučne in zabavne vsebine. Nabralo se je ogromno število članov, in od l. 1868 1918. je društvo izdalo 190 knjig v 5.000.000 izvodih. Med sodruznike pa so se vvrstili mnogi hrvatski znanstveniki in pisatelji.

Svetovna vojna je Hrv. knjiž. društvu sv. Jeronima zadala težak udarec. Velik del imovine je bil sicer naložen v palači na Trgu kralja Tomislava v Zagrebu, toda velik del se je hranil v denarju in vrednostnih papirjih. Vendar po prevratu ni vse zamrlo; prevrat je prinesel tudi nove energije in ovo vero v bodočnost. Dolgoletni in izkušeni predsednik preč. opat Lj. Knežič je znal zbrati okrog društva mlade sodruznike, v prvi vrsti energičnega dr. I. Andrića, urednika Jeronimskih edicij, i. dr. Pod vodstvom novega odbora se je delovni sistem reorganiziral in društvo preporodilo. Članstvo se je v temelju spremenilo. Zavoljo gospodarskih in valutnih prilik se je namesto enkratne članarine uvedla letna. V 10 povojnih letih se je izdalo nadaljnih 60 knjig v več kot 2.000.000 izvodih. Koledar »Danica« je bil letos tiskan v 55.000 izvodih in popolnoma razpečen. Knjige t. zv. rednih izdaj (knjige za 20 Din) so se povzpele v nakladi do 25.000 izvodov vsake knjige; izredna izdaja (zopet štiri knjige za 20 Din), ki so namenjena slojem, ki čita nekaj več, se tiskajo v 10.000 izvodih. V poslednjih dveh, treh letih se Jeronimsko književno društvo razvija vse bolj po vzoru francoske Hiše dobrega tiska. Ob svoji 60 letnici gleda Hrv. knjiž. društvo sv. Jeronima smelo v bodočnost, ponosno na slavno preteklost v delu na polju hrvaške prosvete, ker je združilo čez 1000 požrtvavalnih sodruznikov, 70.000 članov, razširilo med narod 4.500.000 poučnih knjig, 1 milijon 200.000 etično religioznih ter 1.500.000 zabavnih — skupno 7.000.000 knjig.

Belgrajsko pismo

Stoletni jubilej Ibsenov.

Kakor prazniki bi morali biti spominski dnevi velikih mož, praznovani po vsej zemlji, v vsakem človeku. Zato, ker so in morajo biti dognanstva teh mož internacionalna, splošna last in vsakemu dostopna. Tu bi ne smelo biti geografskih in etnografskih meja. In eden, ki je več ali manj upravičen vsaj do naslova pan-evropejca, je severjan Ibsen.

Na slavlne stoletnice njegovega rojstva, ki se prav te dni vrši, so skoraj vse evropske države (celo Bolgarska) poslane v Oslo svoje zastopnike. Izjemo je delala samo Albanija in pa — mi. Vendar je prosvetno ministrstvo v zadnjem trenutku popravilo usodno napako in odpolnilo ravnatelja belgrajske drame dr. Branka Gavella, kot našega zastopnika.

Mladi, nadarjeni srbski esejist in književni kritik Velibor Gligorić je pred par dnevi izdal drobno knjižico: Henrik Ibsen (velika osmerka, 31 strani, 10 Din). V posameznih, manj jasno opredeljenih poglavjih govori o Ibsnovem moralističnem in individualističnem stališču do družbe in njenih konvencionalnosti, o heroiziranju in glorifikaciji žene, ki je v njegovih dramah duševno močnejša, sugestivnejša, borbenejša in impulzivnejša od moških, dalje v njegovem mysticismu, o severni, pogosto bajeslovni in popularni romantiki, o bolj intelektualnem ko artističnem simbolizmu v nekaterih delih. Na koncu postavlja trditve, da je večina Ibsnovih dram osnovana na dialogu glavnega junaka z eno osebo, ki na mnogih mestih prehaja pravzaprav v monolog.

One, ki jih zanima mlada srbohrvatska književnost, moram opozoriti na dve je prej izdanih esejističnih knjig iste avtorja. (Kritike, Bgd., 1926, cir., 15 Din in: Lica i maske, Bgd., 1927, cir., 15 Din) V obeh podaja Gligorić drobne, toda karakteristične portrete novejših srbohrvatskih literarnih moči in njihovega udejstvovanja. V kritikah nam predstavi najplavnejša srbska kritika Jovana Skerlića in Bogdana Popovića, dramatika Dušana S. Nikolajevića, pesnika Miloša Crnjanskega, Miroslava Krležo, Iva Andrića, Dragišo Vasića, Stojana Živadinovića; v Licih in maskah: lani umrlega pripovednika Borislava Stankovića, kritika in publi-

cista Slobodana Jovanovića, pesnika Iva Vojnovića, Jovana Dučića, Milana Rakića in Ljubomira Nedića. Jezik je izredno sočen, slog impresivističen. Vse tri knjige je mogoče naročiti pri avtorju, Obilićev venac 3, Belgrad.

Žiža i Lazarica.

Znamenita in svojevrstna je srbska srednjeveška umetnost. Veliki in skoraj edini njen propagator je bila cerkev; vsaj od prve srbske države pod Nemanjcem do njenega propada (1459). Monumentalni so ti spomeniki — manastiri in zadušbine — in govore, tako glasno govore, da človek danes, po tolikih težkih stoletjih nehotne obstane in občuduje te zgovorne, osivele priče bogate in viharne preteklosti.

Mnogo je že pisane o tej stvari in prav te dni je tovrstna literatura zopet obogatela. Priznani strokovnjak za staro cerkevno umetnost, dr. Milivoje M. Vasić, je izdal izčrpno in pestro ilustrirano knjigo studij: Žiža i Lazarica (Geza Kohn, cir.). V močno pesniškem, vznešenem jeziku jih predstavlja po vrsti: Dečane, Studenico, Hilandar, Sopoćane, Mileševo, Žižo, Lazarico, Manasijo, Moračin, Ljubostinj, Ravanico in še toliko drugih. V tretjem delu knjige govori o grškem in srbskem pravoslavnem meništvu, v četrtem pa o meniškem udejstvovanju v arhitekturi, slikarstvu in skulpturi 13. in 14. stol.

Vsak dan stopajo v svetlejši luči pred nas pozabljene srbske lepote in svetinje, ki užigajo. Dr. M. Vasić je eden onih redkih, ki so častno izpolnili željo velikega sv. Save: Molju po mnje hoteštih biti za maloverenije radi žizni nedokončanja mnoju — izpolnite.

Johan Bojer.

Pretekli teden je za nekaj dni obiskal Belgrad iskreni prijatelj naše države, norveški književnik Johan Bojer s soporo. Posebno so poudarjene njegove simpatije do srbskega naroda v balkanski vojni in po ovobojuju. Pen-klub ga je svečano sprejel. Pesnik Jovan Dučić mu je v Excelsioru pripravil slavnostno večerjo. Bojer je bil tudi v avdienci pri kralju. Zunanji minister ga je odlikoval z redom sv. Save. Letošnja splitska Jadranska straža prinaša prevod njegovega romana: Zadnji Viking.

Zapisi.

Julija preteklega leta so si Črnogorci osnovali pokrajinsko, specialno črnogorsko revijo: Zapisi, ki obravnava samo njihove probleme. Urejuje je Dušan Vuksan. Je konglomerat vsega mogočega, bolj znanstvena ko leposlovna. Zanimiva je rubrika: Grada za istorijo i folklor, kjer izhaja med drugim privlačna korespondenca pesnika Petrovića-Njegoša s srbskimi književniki. Tudi par pomembnejših razprav so prinesli Zapisi: Česi o jugoslovnskoj literaturi do 1877. god. (Jovanka Hrvčanin, karakterizira slovensko Prešernovo dobo), Marija Magdalena u talijanskoj i dubrovačkoj književnosti, Na dvoru crnogorskome. Prozo prispevajo: Sibe Milčič, Fran. Borivoje Jevlić. Pesmi: Radulović, Mitrov, Cetince, Alfirović in dr. Znanstvo: Medenica, Pavle popović (Pokrajinski književni listovi), Jovan Jovanović, Milan Prelog, Vaso Tomanović. Izhaja v mesečnih zvezkih v cirilici in stane na leto 100 Din. Naroča se: »Zapisi«, Cetinje.